Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ № 208 (9704). • 1989 йил 2 ноябрь • пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь Социалистик революцияси 72 йиллигига чақириқлари

1. Яшасин Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 72 йиллиги!

2. Ўртоқлар! Қайта қуриш — Ленин бошлаган буюк ишнинг, Октябрь ишининг давомидир! Жамиятнинг барча томонларини янгилаш учун революцион ғайрат ва эътиқод билан курашингиз!

3. Бутун ҳокимият Советларга — социалистик демократиянинг амалий органларига!

4. СССР гражданлари! Халқ депутатлари Советларига бўладиган сайловда қайта қуриш учун чинакам курашчиларга овоз берайлик!

5. Коммунистлар! Янгиланган жамиятда янгиланган партия иш олиб бориши керак! КПСС XXVIII съездига тайёргарлик — жамиятнинг сиёсий раҳнамоси бўлмиш партия ишини қайта қуришдир!

6. СССР халқлари! Совет федерациясини аҳил, гуллаб яшнаётган кўп миллатли давлатга айлантирайлик!

7. Ишчилар! Сизнинг меҳнатингиз, сиёсий онглилигингиз ва фаоллигингиз — қайта қуриш муваффақиятининг ҳал қилувчи шартидир!

8. Деҳқонлар! Хўжалик юритишнинг илғор шаклларини дадилроқ ўзлаштирингиз! Ўткир озиқ-овқат муаммосини ҳал қилиш сизларга боғлиқ!

9. Фан ва маданият ходимлари! Халқ сиздан амалий ва самарали ишлар кутмоқда! Ўз ақл-заковатингизни рўёбга чиқарингиз!

10. Азиз аёллар! Сизнинг ижодий куч-ғайратингиз, руҳий самимиятингиз ва меҳрингиз мамлакатга ҳар қачонгидан ҳам зарур!

11. Совет йигит ва қизлари! Комсомоллар! Қайта қуриш — сизлар амалга оширадиган инқилобдир! Ёшларнинг ақл-идроки ва ғайрат-шижоати социализмни янгилаш ишига хизмат қилсин!

12. Партия, уруш ва меҳнат ветеранларини самимий табриклаймиз!

13. Совет жангчилари! Ёдингизда бўлсин: қайта қуриш учун давлатнинг хавфсизлиги ишончли бўлиши керак! Халқ сизларга ишонади!

14. Социалистик мамлакатлар халқларига Октябрь саломи ва дўстона истаклар!

15. Барча қитъалардаги коммунистлар ва демократик кучларни қизғин табриклаймиз!

16. Ер юзи халқлари! Тинчлик ва сайёрамизни бўлажак авлодлар учун сақлаб қолиш йўлида куч-ғайратларни бирлаштирайлик!

• Газетанинг шу сонига хабар •

ХИРМОНЛАРДА — БЕШ МИЛЛИОН ТОННА

Ўзбекистон пахтакорлари маррага яқин қолишди. Улар ноябрь ойининг биринчи куни республика хирмонига беш миллион тонна ҳисобига сўнгги тонналарни элтиб бердилар. Эндиликда давлат буюртмасини бажариш учун тайёрлов пунктларига фақат 200 минг тонна пахта топширишса бас.

Ўзбекистонда бу йилги терим мавсуми мисли кўрилмаган суръатлар билан бормоқда. Дастлабки тўрт миллион тоннанинг ҳар бир миллионини йиғиб-териб олиш учун пахтакорларга бир ҳафтадан камроқ вақт кифоя қилди. Бешинчи миллион тонна 15 кун ичида терилди, бу эса ўтган йилги графикка қараганда уч кун барвақтдир. Бу аввало пахта териш машина механизмларидан ниҳоятда кўп фойдаланилганлиги шарофатидир. Мавсум айни қизиган паллада далаларга ҳар куни 28,5 мингта машина чиқарилди. Бу — бир йил илгаригига қараганда, 1000 та агрегат кўпдир. Бугунгача Ўзбекистонда йиғиштириб олинган пахтанинг ярмидан кўпроғи бункерлардан тўкилди, ҳар бир машинага эса ўрта ҳисобда 95 тоннадан хом ашё тўғри келмоқда. Сирдарё, Тошкент ва Қашқадарё областларида техникадан айниқса самарали фойдаланилди, бу областларда машина терими плани аллақачон ошириб адо этилган. Қорақалпоғистон ва Сурхондарё механизаторлари шу маррага яқинлашиб қолдилар.

— Айни вақтда пахтазорларда одамлар камайиб қолди, — деди республика давлат агросаноат комитети пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари етиштиришни ташкил этиш ҳамда ривожлантириш бошқармасининг бошлиғи Р. С. Назаров. — Бу йилги мавсумда жами теримчилар бир миллион кишидан ошгани йўқ. Авваллари республикада бундай бўлмаган эди. Қишлоқда хўжалик ҳисоби татбиқ қилинганлиги, шунингдек терилган пахта учун қўшимча ҳақ жорий этилганлиги шундай натижа берди. Эндиликда деҳқонларнинг ўзлари ҳосилни тез ва сифатли йиғиб-териб олишдан манфаатдордирлар. Шу туфайли бир қанча областларда шаҳарликларнинг якшанба кунлари чиқиб ҳашар қилишларидан воз кечишди, республикадаги кўпгина олий ўқув юртларининг талабалари ҳам биринчи марта кузда дарсхоналарда қолдилар.

Республиканинг барча регионларидаги деҳқонлар ниҳоятда аҳил ва бир маромда ишлаганликлари бу йилги оқ олтин мавсумининг яна бир хусусиятидир. Пешқадамлар билан пахта тайёрлаш тўғрисидаги маълумотноманинг охирида борувчилар ўртасидаги тафовут жуда кам бўлиб, яна бир қанча областларнинг меҳнаткашлари Октябрь байрамигачаёқ давлат буюртмасини уддалайдилар. Шу боисдан Ўзбекистон пахтакорлари об-ҳаво ёмонлашганига қарамай, ноябрь ойининг биринчи ўн кунлигидаёқ пахта тайёрлаш планининг бажарилганлиги тўғрисида рапорт беришни мўлжалламоқдалар.

(ЎзТАГ).

ТАЛАБАЛАР ҲИССАСИ

Пахтакорларга ёрдамга отланган талабаларнинг далалардаги меҳнати ниҳоясига етай деб қолди. Улар ўтган фурсат ичида колхоз-совхозларга анчагина ёрдам кўрсатдилар. Хусусан, Тошкент халқ хўжалиги институти студентлари ҳам Сирдарё вилоятининг Арнасой ноҳияси пахтакорларининг оғирини енгил қилдилар. Улар бу йилги пахта хирмонига ҳар йилдагидан ҳам баракали улуш қўшдилар. Сабаби кўпчиликка аён. Бу мавсумда ҳашарчилар келишига барча жойда пухта тайёргарлик кўрилди, уларга зарур шарт-шароитлар яратилди.

— «Ҳосил—89»нинг кўнгилдагидек ўтганлигида, — дейди олий мактаб партия комитетининг котиби Исмоил Сапарназаров, — аввало, арнасойликларнинг ҳам иш тартибига аниқ ўзгартиришлар киритганликлари ва айниқса, ҳар килограмм терилган пахта учун нақд пул тўлашнинг йўлга қўйилганлиги яхши натижалар берди.

Дарҳақиқат, ҳар беш кунда натижаларга якун ясалиб, талабаларга терган бир килограмм пахталари учун 20 тийиндан, дам олиш кунлари эса 40 тийиндан ҳақ тўланди. Натижада, ҳисоб-иқтисод факультетининг Ю. Фучик номли совхоз далаларида ҳашар қилган 720 нафар ёшларидан ҳар бирининг кундалик кўрсаткичлари ўртача 65—70 килограммни ташкил этди. Молия-кредит факультетининг 520 дан ортиқ студентлари Ворошилов номли, иқтисодий-информатика факультетида таҳсил олувчилардан 210 нафари эса Тимошенко номли совхоз далаларида меҳнат қилишди.

Уларнинг ишдан бўш вақтларини мазмунли ташкил этишга ҳам алоҳида эътибор берилди. Саломатликларини эса тажрибали шифокорлар мунтазам назорат қилиб бордилар.

А. ТЎРАЕВ.

ТЕРИМ КУНДАЛИГИ

ВИЛОЯТИМИЗ НОҲИЯЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрлангани; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — машина терими — бир кунлик; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Чиноз	0,06	111,11	0,08	108,30
Ўрта Чирчиқ	0,02	108,07	0,01	126,42
Ғалаба	0,05	107,82	0,03	128,06
Бўка	0,05	105,70	0,04	120,73
Оққўрғон	0,03	105,14	—	119,29
Пискент	0,01	104,20	0,01	107,35
Янгийўл	0,06	102,97	0,06	97,20
Коммунистик	—	101,95	—	115,83
Бекобод	0,14	101,73	0,06	100,06
Вилоят бўйича:	0,08	105,21	0,03	114,90

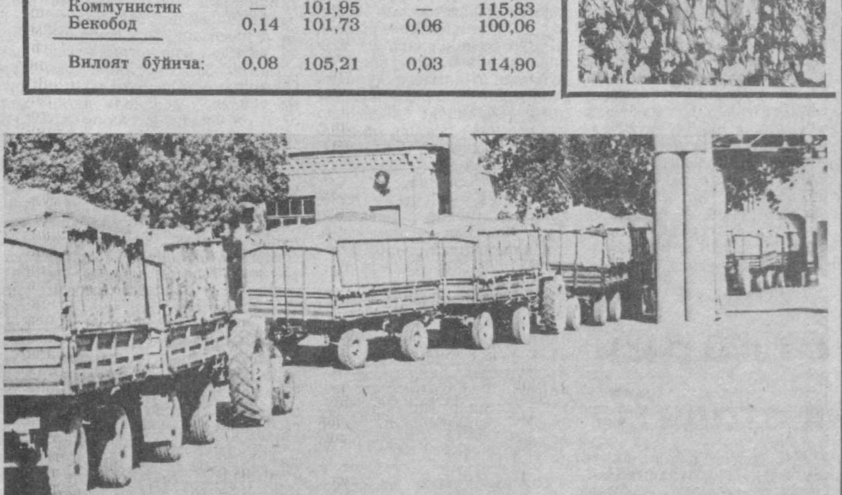

✦ ВИЛОЯТИМИЗДАГИ пахта заводлари ва қабул пунктларига ҳамон тўхтовсиз пахта карвонлари келиб турибди. Сиз суратда кўриб турган бу лавҳа Пискент ноҳиясида тасвирга туширилган.

Суратчи А. ЗУФАРОВ.

МЎЛЖАЛГА ЕТКАЗИШДИ

ЯНГИЙЎЛ ноҳиясидаги «Партия XXI съезди» колхозида бу йил илғор бригадалар сафи янада ошди. Уларнинг бири Сотиболди Мансуров бошлиқ коллективдир. Бу бригада аъзолари 1989 йилда 50 гектар ерда деҳқончилик қилиб, ҳар гектар майдондан пландаги 27 центнер ўрнига 30 центнердан пахта йиғиштириб олдилар.

Эришилган муваффақиятга Солия Мажидова, Насиба Султонова, Турсуной Хўжакелдиева, Муҳаррам Султонова сингари илғор теримчилар катта ҳисса қўшишди. Уларнинг ҳар бири мавсумда 4-5 тоннадан ошириб пахта терди.

Хўжаликда А. Аҳмедов етакчилик қилаётган 1-бригада эришган натижалар ҳам салмоқли бўлди. Улар 56 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан хом ашё олиб юксак мажбуриятларни ҳам бажаришди.

Айни кунларда колхозда пахта йиғим-терими давом этмоқда. Шу билан биргаликда деҳқонлар кузги-қишки ишларни бажариш юзасидан тадбирлар белгиламоқда. Ҳосили тўлиқ йиғиштириб олинган майдонларда ишлар бошлаб юборилди.

О. НУРУШЕВ.

✦ СИЗ суратда кўриб турган бу икки теримчи Чиноз ноҳиясидаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозида меҳнат қилишади. Улар бу йилги мавсумда кўпмингкилограммчилар мусобақасида пешқадамликни қўлдан бермадилар. Ҳафиза Исақулова (юқорида) ҳозиргача 7 тоннадан ортиқ пахта терди. У яна камида 1 тонналик хирмон уйишга аҳд қилди. Бўстоной Ҳасанованинг терган пахтаси 6 тоннадан ошди. У айни кунларда ҳам 60—70 килограммдан пахта тўкмоқда.

Ҳ. ЮСУПОВ суратлари.

СССР Олий Советининг иккинчи сессияси

СССРнинг 1990 йилги Давлат плани ва бюджетининг лойиҳалари комитетлар ва комиссияларда жиддий кўриб чиқилгандан кейин ўзгартишлар ва қўшимчалар билан бирга яна ҳар иккала палатанинг қўшма мажлисида кўриб чиқиш учун СССР Олий Совети депутатларининг муҳокамасига тақдим этилди. Ҳар иккала ҳужжат ўзининг узил-кесил вариантида депутатларни асосан қониқтирди ва 31 октябрь куни улар икки кун давом этган мунозарадан кейин лойиҳалар қабул қилинди.

Депутатлар мазкур ҳужжатларни баён этар эканлар, уларнинг инсон манфаатларига қаратилганлигини таъкидладилар. Ижтимоий муаммоларни ҳал этишга асосий эътибор берилаётганлиги кўзга яққол ташланмоқда. Бу ўтиш йилининг план ва бюджети бўлиб, уларда экономикани соғломлаштиришга оид жиддий тадбирлар бор. Ана шу тадбирлардан мақсад барча тармоқларнинг мувофиқлаштирилган тарзда ва мутаносиб иш олиб боришини таъминлашдир.

Шу нарса равшанки, хўжалигимиздаги барча камчиликларни бартараф этишнинг иложи бўлмаяпти. Унинг «қалтис нуқталари» кўзга ташланиб турибди. Хусусан иқтисодиёт ҳамон орқада қолмоқда: у фан ва техниканинг энг янги ютуқларига яхши мослаша олмаяпти. Бюджет тиғиз тузилмоқда, у камомад ва пул чиқаришга барҳам берилмагунча шундай бўлиб қолади.

Белгиланган топшириқларни бажариш учун, деб таъкидланди сессияда, ностандарт ёндашувлар талаб этилади: барча ресурсларни сафарбар этиш ва даромадларнинг қўшимча манбаларини қидириб топиш, шунингдек ажратиладиган маблағлардан энг кўп самара оладиган тарзда фойдаланиш зарур.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

И. А. КАРИМОВ нутқи

Ҳурматли ўртоқлар!

Ўзбекистон ССРдан сайланган халқ депутатлари, республиканинг планлаштириш-молия органлари ва ҳукумати муҳокама учун тақдим этилган мамлакатнинг 1990 йилги плани ва бюджети лойиҳаларини ҳар томонлама ўргандилар. Ҳозир очиғини айтиш керак, план лойиҳаси устидаги ишлар жуда қийин кўчди, ўртоқлар. Фақат давлат план комитети, молия министрлиги ва мамлакат Олий Советининг комиссияларида план ва бюджет лойиҳалари хусусида қатъият билан олиб борилган жуда катта иш ҳозир маънавий-сиёсий вазиятни белгилаб турган ва келаси йилда республиканинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши билан боғлиқ бўлган тўпланиб қолган жуда мураккаб муаммоларни ҳал этиш йўлини топишга имкон берди.

Бу ерда гап қандай муаммолар ва вазифалар ҳақида бораяпти? Биринчидан, пахта якка зироатчилигини тугатиш тўғрисида бормоқда. Бошимизга тушган кўп кулфатлар, ерларнинг ориқлаб кетиши, халқ хўжалигининг бир томонлама ривожлангани, экология вазиятининг ёмонлашгани, агросаноат комплексининг бошқа тармоқлари, энг аввало озиқ-овқат тармоқларини ривожлантиришдаги чеклашлар пахта якка зироатчилиги билан боғлиқдир. Шу жиҳатдан қараганда, давлатга пахта толаси етказиб беришни бир ярим миллион тонна даражасида муқим белгилаб қўйиш тўғрисидаги қарор ҳамда сўнгги вақтда мамлакат ҳукумати қабул қилган бошқа, айтиш мумкинки, рағбатлантирувчи чора-тадбирлар қўшимча ҳақ тўлаш масаласининг ҳал этилиши деҳқонларимиз, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари томонидан ҳеч шак-шубҳасиз, қўллаб-қувватланди ва маъқулланди. Улар ўз мамнунликларини конкрет амалий ишда кўрсатмоқдалар.

Бугун бешинчи миллион тонна пахтани териб олиш тугалланмоқда, жуда катта қийинчиликлар ва пахтанинг кеч етилишига қарамай, йиғим-терим мислсиз қисқа муддатда ўтказилди. Пахтакорлар ҳосилни асосан ўз кучлари билан йиғиштириб олмоқдалар. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, етиштирилган ҳосилнинг 65—70 фоизи машиналар билан териб олинади.

Барча планларимиз ва фаразларимиз билан боғлиқ бўлган энг ўткир муаммолардан бири — республиканинг тез кўпайиб бораётган аҳолисини иш билан таъминлаш муаммосидир. Маълумки, Ўзбекистон аҳолисининг ўсиш суръатлари иттифоқдаги ўртача суръатдан тахминан 3,2 баравар юқори бўлмоқда. Ҳозир Ўзбекистонда 20 миллиондан ортиқ киши яшаб турибди. Аҳоли сони ҳар йили 650—700 минг киши кўпаймоқда. Ана шу аҳолини, бундай ўсишни барча зарур нарсалар билан таъминлаш, уларни иш билан банд этиш, кийинтириш, тўйдириш ва ҳаёт фаолияти объектлари билан таъминлашни бир тасаввур қилиб кўринг, ўртоқлар. Ана шу масалалар комплекси ҳозир кўндаланг бўлиб турибди, ва мен буни яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман: бу муаммоларни ҳал этиш бурунгидан кўра эртага тағин ҳам қийинроқ бўлади. Шу сабабли келгуси йилда тараққиётни кўп меҳнат талаб қилувчи ишлаб чиқариш томон кўпроқ буриб юбориш, металл кўп сарфланадиган ишлаб чиқаришни, сувни кўп сарфлайдиган ишлаб чиқаришни анча чеклаб қўйиш биз учун жуда катта аҳамиятга эга. Биз республика саноатини ривожлантиришдаги структура ўзгаришларини жиддий муаммо — халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш муаммоси билан боғламоқдамиз. Нооозиқ-овқат молларининг, шу жумладан энг оддий молларнинг ярмидан кўпроғи ҳозир республикага бошқа жойлардан келтирилаётганлигини нормал ҳол деб бўлмайди. Республика аҳолисининг кўп қисми кичик шаҳарларда, қишлоқ жойларда яшашини ҳисобга олиб, кичик корхоналар, филиаллар ва цехлар ташкил этишни биз энг мақбул йўл, деб ҳисоблаймиз.

Бу айни бир вақтда масалаларнинг бутун бир мажмуасини ҳал қилишга ёрдам беради, бу масалалар орасида энг муҳими — аҳолини иш билан таъминлаш ва бозорни моллар билан тўлдиришдир. Бундай ёндашув планнинг тегишли бўлимларида ўз ифодасини топган. 1990 йилда бизда «Б» группаси маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг кўпайиши 7,5 фоизни, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг ўсиши тахминан 13 фоизни ташкил этади. Бу эса планда кўзда тутилган иттифоқдаги ўртача суръатдан анча юқоридир.

Шу билан бирга биз республика халқ хўжалигини ривожлантиришда вужудга келган бир ёқламаликни, асосан хом ашё йўналишини чалакам-чатти тадбирлар билан ўнглаб бўлмаслигини тушунамиз. Республика халқ хўжалиги структурасини тубдан қайта қуриш юзасидан ҳозир бошланган ишни ўн учинчи беш йиллик лойиҳасида давом эттиришни ўз вазифамиз, деб биламиз. Биз ўз олдимизга иш билан банд бўлмаган аҳолини иш билан таъминлаш, республиканинг молиявий мустақиллигини, ўз харажатларини ўзи қоплашини, ўзини ўзи пул билан таъминлаш каби ҳаётий муҳим ва принципиал масалаларни ҳал этишга эришиш вазифасини қўймоқдамиз. Ҳозир биз аҳолини томорқа участкалари билан таъминлаш юзасидан яқинда қабул қилинган программани амалга оширишни юз берган аҳволдан чиқишнинг йўли деб биламиз. Томорқа участкалари билан таъминлаш ҳисобига аҳолининг иш билан банд бўлишини ошириш билан бир вақтда оилаларнинг озиқ-овқат маҳсулотлари билан ўзларини ўзлари таъминлашини кескин яхшилашга, бозорни тўлдиришга, якка тартибда уй-жой қурилишини кўпайтиришга умид қилмоқдамиз.

Шу билан бир қаторда кўп болали оналарнинг ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилинишини кучайтириш, уларни иш ва пенсия билан таъминлаш жуда муҳим аҳамиятга эга. Бу ҳозирги пайтда аслида Ўзбекистонда вазиятни барқарор этишнинг асосий йўналишларидан бири бўлиб қолди. Болалар боғча-яслилари тармоғини жадал ривожлантириш, мактаблар, соғлиқни сақлаш объектларини биринчи навбатда қуриш, аҳоли пунктларини, айниқса қишлоқларни ичимлик сув билан таъминлаш ва газлаштириш регионимиз учун нақадар катта аҳамиятга эга эканлиги маълум. Шу сабабли биз, бу ерда ўртоқ Шмелев айтиб ўтганидек, план лойиҳасининг очиқ-равшан ижтимоий йўналишни мамнуният билан таъкидлаймиз. Бу мақсадларга олдинги йиллардагига нисбатан анча кўп маблағ ва ресурслар ажратилмоқда.

План лойиҳаси устида иш олиб бориш чоғида уй-жой муаммосини ҳал этишга катта эътибор берилди. Шу ўринда мен сизларнинг эътиборингизни уй-жой қурилишининг ўзига хос бир томонига қаратмоқчиман. Ўзбекистонда уй-жой қурилишида якка тартибда уй қуриш салмоғи 60 фоиздан ҳам кўпроқни ташкил этади. Якка тартибда уй қуриш жуда қиммат тушса ҳам одамлар шу йўлдан бормоқдалар. Аммо бу соҳада уй қурувчиларни бозор фонди асосида қурилиш материаллари ҳамда кредитлар билан таъминлаш масаласи қониқарли ҳал этилмаяпти. Агар биз бу масалаларни ҳал қила олмасак, ўзимизнинг ношудлигимизни халқ олдида яна бир бор кўрсатган бўламиз.

Сув хўжалиги қурилишига, ерларни мелиоратив жиҳатдан яхшилашга ажратилаётган маблағлар структурасини такомиллаштириш ва бу маблағларни кўпайтириш зарур. Бунингсиз суғорма деҳқончиликда олға томон силжишни таъминлаб бўлмайди. Орол тақдири ва Орол атрофидаги ҳалокатли экологик вазият фақат бизнинг республикамиз аҳолисини эмас, шу билан бирга Ўрта Осиёдаги барча республикалар аҳолисини ташвишга солмоқда, албатта. Бу ҳақда халқ депутатлари съездида, СССР Олий Советининг сессияларида гапирилди. Иттифоқ, республика органлари бу хусусда жиддий иш олиб бормоқдалар, энг муҳими эса фавқулодда чоралар зарурлиги тушуниб етилди. Бироқ 1990 йил планида кўзда тутилган, раҳбар органларнинг қарорларида Орол хусусида белгиланган тадбирлар зарур моддий-техника ва молия ресурслари билан тўла мустаҳкамланиши муҳимдир. Биз молия министрлиги ва бошқа иттифоқ органлари билан биргаликда республика бюджети камомади масалаларини пухта ишлаб чиқдик. Бюджет даромадларини шакллантиришга принципиал янги ёндашувлар белгиланди. Бизнинг фикримизча, Ўзбекистонда етиштирилган пахта, пилла, қоракўл тери ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш негизида бошқа регионларда тайёрланган маҳсулотдан олинадиган оборот солиғининг бир қисмини республика бюджетига ўтказиш энг муҳим йўналишлардан бири бўлиши керак. Бу муаммоларнинг ҳаммаси 1990 йил плани ва бюджети лойиҳаларида маълум даражада ўз ифодасини топади. Мамнуният билан шуни таъкидлаш мумкинки, сўнгги ўн йил давомида биринчи марта бизнинг асосий халқ хўжалик ҳужжатларимиз ижтимоий соҳага, одамларга қаратилди. Ялписига ёндашишдан оғизда эмас, балки амалда воз кечилмоқда, илгари бўлганидек, мавҳум суръатларга эмас, балки ҳар бир оиланинг, ҳар бир кишининг фаровонлигини амалда оширишга устун даражада эътибор берилмоқда.

Меҳнат коллективлари, барча совет кишилари Олий Советнинг қарорларини кутмоқдалар. Ҳукумат таклиф этган лойиҳалар Олий Советнинг комитетлари ва комиссияларида ҳар қачонгидан кўра мислсиз даражада талабчан, танқидий синов ва экспертизадан ўтди. Бу ҳужжатларни муҳокама қилишда ўз депутатлари орқали амалда миллионлаб совет кишилари иштирок этдилар. Дастлабки лойиҳаларга жиддий ўзгартишлар, қўшимчалар киритилди.

Вақт кутиб турмайди, ўртоқлар. Биз қайта қуриш йўлидан олға томон ҳаракат қилишимиз лозим. Мен халқ депутатларини 1990 йил плани ва бюджетини тасдиқлашга ҳамда уларни амалда бажариш билан шуғулланишга чақираман.

Яна бир мулоҳаза. Депутат Шмелев иқтисодиёт ва пул муомаласини қандай қилиб соғломлаштириш тўғрисида жуда қизиқарли фикрларни айтди. Аммо, менимча, бунда бир масала ҳисобга олинмаяпти: бу — аҳоли турли табақаларининг даромадларидаги катта тафовутдир. Мамлакатимизда муомалага чиқарилган ортиқча пулнинг асосий қисми аҳолининг тахминан 15-20 фоизи қўлидадир. Ана шундай пули бор кишиларгина бу пулларни олтин тангалар ва долларга алмаштира оладилар, пули йўқ кишилар эса қараб тураверадилар. Келинглар, ўзимизга бир савол берайлик, нима учун халқимиз орасида кооперативларнинг асосий қисми ҳурмат қозонмади? Бунинг сабаби яна шундаки, кооператив хизмати нархи ҳаддан ташқари қимматлиги сабабли бундай хизматдан яхши таъминланган одамлар фойдаланмоқдалар. Шу боисдан, башарти, пул муомаласини қайта қуриш ва сўм қийматини мустаҳкамлаш тадбирлари амалга ошириладиган бўлса, биринчи навбатда фақат маош ҳисобига кун кўрадиган, омонат кассаларига пул қўймаган кишиларнинг манфаатларини назарда тутиш керак. Бундай одамлар эса мамлакатимизда кўпчиликни ташкил этади.

МУҲИМ СИЁСИЙ КАМПАНИЯ

31 октябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда Ўзбекистон ССР ва маҳаллий Советлар халқ депутатлари сайловига тайёргарлик ва уни ўтказиш вазифалари муҳокама қилинди. Кенгашда партия ва совет органларининг, касаба союзлари ва комсомолнинг, уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг, бошқа жамоат ташкилотларининг вакиллари қатнашдилар.

Келгуси йил 18 февралда бўладиган халқ депутатлари сайлови Ўзбекистон турмушида муҳим сиёсий воқеа бўлиши кенгашда таъкидлаб ўтилди. Совет ҳокимияти органларининг янги системаси барпо этилмоқда, жамият турмушида Советларнинг тутган ўрни кескин ошмоқда. Бу кампанияга тайёргарлик демократик негизда, меҳнаткашларнинг ташаббускорлигини фаол ривожлантириш, партия ташкилотларининг аниқ мақсадга қаратилган ташкилий ва сиёсий ишлари орқали ўтказилиши лозим. Сайлов КПСС XXVIII съездига тайёргарлик даврида ўтиши билан ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Кенгашда фақат меҳнат коллективларида эмас, шу билан бирга, энг муҳими, истиқомат жойларида сиёсий ишларни кучайтириш зарурлиги алоҳида уқтирилди. Маъмуриятчиликка, тазйиқ ўтказишга йўл қўймай, сайловчиларнинг коллективлари депутатликка номзод қилиб ўзларининг энг муносиб вакилларини кўрсатиш имкониятига эга бўлишларига эришиш муҳимдир. Сафсатабозларга, ҳар қандай йўл билан сиёсий обрў орттиришга уринувчи шахсларга қатъий зарба бериш лозим. Партия ташкилотлари кўпроқ масъулиятни ўз зиммаларига олиб, баҳс-мунозаралардан қочмасликлари, ошкораликдан кенг фойдаланиб, сайловда партиянинг ҳаракат дастурини ўтказувчи бўлишлари керак.

Тайёргарлик ишларини пайсалга солмай ва юқоридан қандайдир кўрсатма берилишини кутмай, ҳозирнинг ўзидаёқ бошлаб юбориш даркор. Сайловчилар орасида Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессиясида қабул қилинган сайлов тўғрисидаги Қонунлар хусусида кенг тушунтириш ишларини олиб бориш зарур.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари А. С. Ефимов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

✦ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ТИББИЁТ ХОДИМЛАРИ КАСАБА СОЮЗИ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН ✦

ОБРЎ АМАЛИЙ ИШ БИЛАН ОШАДИ

Конференция арафасида барча даволаш муассасалари бошланғич касаба союз ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари бажарилган ишларни чуқур таҳлил этиб, касаба союз ташкилотлари фаолиятига холис баҳо бердилар. Йиғилишлар давомида тўртта касаба союз фаолияти қониқарсиз деб топилди. 29 та касаба союз бюроси раисига, 19 та касаба союз группаси ташкилотчисига қайта ишонч билдирилмади. Улар ўрнига жамоат ишларини жон—дили билаң бажарувчи, касаба союз аъзолари манфаатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилувчи ишчан кишилар сайланди.

Бу табиий ҳол. Эндиликда одамлар касаба союз фаолларининг сўзига қараб эмас, балки бажараётган амалий ишига қараб баҳо бермоқдалар. Сайлаб қўйилган кўпгина фаоллар жамоатчилик ишончини зарур даражада оқламаяптилар, тиббиёт ходимлари ва уларнинг фарзандлари саломатликларини мустаҳкамлаш, иш ва уй-жой шароитларини яхшилаш, социал муаммоларни ҳал этишда ниҳоятда сусткашлик қилмоқдалар. Шундай бўлсада, вилоят касаба союз комитети раиси М. М. Йўлдошеванинг ҳисобот докладида ишни барбод этаётган касаба союз фаолларининг биронтаси ҳам танқид қилинмади. Буни сўзга чиққан нотиқлар ҳам эслатиб ўтишди.

Ҳар бир корхона, шаҳар ва районда беш йиллик бошида «Саломатлик» дастури тузилган эди. Унинг бажарилиши устидан назорат қилиб бориш бевосита касаба союз ташкилотлари зиммасига юкланган эди. Лекин фаоллар бошқа ишлар билан ўралашиб, ходимлар саломатлигини муҳофаза этиш билан зарур даражада шуғулланмадилар. Беш йиллик тугаётган бўлса-да, дастурда белгиланган тадбирларнинг ҳали ярми ҳам бажарилгани йўқ. Оқибатда тиббиёт ходимлари ўртасида касалланиш ҳоллари кўпайиб бормоқда. Биргина С. Раҳимов ноҳияси даволаш муассасаларида бетоблик туфайли ҳар юз ишловчи 1512 кун йўқотаяпти. Вилоят бўйича эса бу рақам 1260 кунни ташкил этаяпти.

Касаба союз ташкилотлари бадан тарбия ва соғломлаштириш тадбирларига бюджетнинг атиги 5 фоизини сарфлашаяпти. Бу жуда ҳам кам. Парҳез таомлар учун ажратилаётган маблағлар эса умуман ўзлаштирилмай қолаяпти. Даволаш муассасаларининг ярмидаң кўпида санитария-маиший хоналар ташкил этилмаган. Бунга 700 дан ортиқ шифокор ишлаётган 17-шаҳар касалхонасини мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Касалхона касаба союз комитети ходимлар учун оддийгина ечиниш-кийиниш жойлари, аёллар гигиенаси хонасини ҳам ташкил этмаган.

Кўпгина даволаш муассасаларида коллектив шартномаларнинг бажарилиши устидан етарлича назорат қилинмаяпти. Айниқса, шартномаларнинг меҳнатни муҳофаза этиш қисми эътиборсиз қолаяпти. Шу боисдан ҳам шикастланишлар кўпаймоқда. Ўтгаң йили содир бўлган бахтсиз ҳодисалар туфайли уч киши ҳаётдан кўз юмди.

Конференция делегатлари даволаш муассасаларида уй-жой масалалари ҳам ниҳоятда қониқарсиз ҳал этилаётганлигини ташвишланиб гапирдилар.

— Йигирма йилдаң бери биронта ҳам квартира олганимиз йўқ, — деди Ўрта Осиё медицина педиатрия институти ўқитувчилари касаба союз комитети раиси С. Орифжонов. — 300 га яқин киши уй-жой шароитини яхшилашга муҳтождир.

— Бу касаллик ҳамма жойда бор, — унинг сўзини қувватлади Тошкент шаҳар ижроия комитети соғлиқни сақлаш бош бошқармаси бошлиғи Қ. Ризаев. — 1800 киши ишлайдиган 1-шаҳар касалхонасига неча йиллар давомида атиги учта квартира ажратилди, холос. Тиббиёт муассасаларига ажратилаётган маблағ ниҳоятда кам. Уч ходимга иккита халат тўғри келаётган жойлар ҳам йўқ эмас. Жиҳозлар устида гапирмаса ҳам бўлади. Аҳвол шундай бўлгани ҳолда текширишларнинг кўплиги бизни ҳайрон қолдиради. Қани энди ҳар бир текширувдаң сўнг амалий ёрдам кўрсатилса. Йўқ, текширувчилар келиб-кетаверади, аҳвол эса ўзгармайди. Фақат вақтимиз кетгани қолади. Вилоят касаба союз комитети текширувларни тартибга солишга таъсир кўрсатса, айни муддао бўларди.

Ёки бошқа бир муаммони олиб қарайлик. Врачлар йигирма тўрт соатлаб навбатчилик қилишади-ю лекин бунга ортиқча ҳақ олишмайди. Вилоят касаба союз комитети бу масалани жумҳурият молия министрлиги олдига қўйиши керак. Ахир улар шифокорлар манфаатини ҳимоя этишга даъват қилинганлар-ку.

Касаба союз ташкилотлари санаторий ва дам олиш уйларига йўлланмалар тақсимлаш, улардан самарали фойдаланиш устидан ҳам назоратни кучайтиришлари керак. Айрим ҳолларда шифокорлар учун ажратилгаң йўлланмалар бошқа ташкилотларга «оқиб» кетаяпти. 4-бош бошқарма санитария-эпидемиология станциясида шундай бўлди. Баҳорда станция ходимларидан бирига 8-Март номли санаторийда даволаниш учун йўлланма берилди. Лекин у йўлланмани бошқа одамга иноғом қилди. Ўрта Осиё медицина педиатрия институти студентлари касаба союз ташкилотида ҳам шундай ҳоллар учраб турибди.

Музокараларда қатнашган Тошкентдаги 2-касалхона бош врачи М. Зокирова, педиатрия илмий-текшириш институти касаба союз ташкилоти раиси Б. Нурматов, Октябрь район даволаш-профилактика бирлашмаси касаба союз комитети раиси И. Йўлдошхўжаев ва бошқалар ҳам ҳисобот даврида бажарилган ишларни чуқур таҳлил этиб бир қатор таклифларни ўртага ташладилар.

Конференцияда вилоят касаба союзлари Совети секретари Д. М. Ғуломова сўзга чиқди.

Конференцияда тиббиёт ходимлари касаба союзи вилоят комитети, тафтиш комиссиясининг янги составлари, союзлараро XIV Тошкент вилоят конференциясига делегатлар сайланди.

СИЛЖИШ СЕЗИЛМАЯПТИ

ҲАЁТ Сандазимовнинг суяги қишлоқ қурилишида қотган, десак муболаға қилмаган бўламиз. Мана ўттиз йилдирки, у Оржоникидзе ноҳиясидаги ўнлаб қишлоқларда бунёдкорлик билан шуғулланмоқда. Чорак асрдан бери комплекс бригадага раҳбарлик қилади. Ўзининг ҳалол меҳнати билан райондаги бинокорларнинг ҳурмат-эътиборини қозонган. Штатсиз мухбиримиз Д. Облаевнинг Ҳ. САИДАЗИМОВ билан суҳбати бригаданинг шу кундаги ишлари ва қишлоқ қурилиши муаммоларига бағишланди.

— Коллективимиз ташкил этилганига 25 йил бўлди. Шу давр мобайнида ноҳиямиз қишлоқларида кўплаб турли-туман биноларни барпо этишда қатнашдик. Молхоналар, уй-жойлар, мактаблар, болалар боғчалари ва яслилари, бошқа шу каби бинолар қурилишига ҳисса қўшганмиз. Бу билан қишлоқларимизни ободонлаштиришга, деҳқонларнинг маданий-маиший турмуш шароитларини яхшилашга муайян даражада кўмаклашдик.

Бригадамизнинг ҳар бир аъзоси ўз касбини ардоқлайди. Шунинг учун ҳам ҳар қандай бинони ўз вақтида ва сифатли қуришга эришаяпмиз. 1-механизациялашган кўчма колоннамиз бригадалари ўртасида ташкил этилган социалистик мусобақада кўпинча совринли ўринларни эгаллаяпмиз.

Унумли меҳнатдан аввало ўзимиз наф кўраяпмиз. Хўжалик ҳисоби асосида ишлаш яхши самара бермоқда. Бунинг натижасида меҳнатимизнинг пировард натижасидан манфаатдорлигимиз ошди. Биноларни қанча тез ва сифатли қурсак, шунчалик кўп рағбатлантирилаяпмиз. Шу туфайли ҳам олаётган иш ҳақимизнинг анчагина қисмини мукофотлар ташкил этмоқда.

Лекин бундан ҳам унумлироқ ва баракали ишлашимиз мумкин. Қишлоқ қурилишини ташкил этишдаги камчиликлар бунга халақит бермоқда. Фикримизнинг далили учун мисол келтирмоқчиман. Шу кунларда коллективимиз «Коммунист» колхозидаги 1568 ўқувчига мўлжалланган 33-ўрта мактабда қўшимча бинолар қуришда қатнашмоқда. Биз бу ерда қатор синфхоналар, спорт зали, устахоналар барпо этишимиз керак. Зиммамиздаги вазифа жуда шарафли. Шунинг учун ҳам барча қурилиш ишларини белгиланган муддатда тугатиш мақсадида ҳар бир дақиқани ғанимат билиб ишлаяпмиз.

Бироқ, юқорида айтганимдек, қурилишни ташкил этишдаги камчиликлар катта қийинчиликларни юзага келтирмоқда. Очиғини айтганда, бу ҳақда гапиравериб чарчадик. Чунки бундай аҳвол деярли барча бинолар қурилишида содир бўлади. Уни колонна раҳбарлари ҳам, қолаверса область «Агропромстрой»идагилар ҳам яхши билишади. Лекин уларни бартараф этиш юзасидан амалий чоралар кўрилмаяпти.

Айниқса, қурилиш материаллари ва машина-механизмлар билан таъминлашдаги узилишлар қийнамоқда. Масалан, ўзаро келишилгани бўйича Яланғоч ғишт заводлари бошқармаси бизга ҳар ойда 230 мингта ғишт етказиб бериши керак. Амалда эса бундай бўлмаяпти. Энг кўп деганда 170 мингтадан ошмаяпти. Буни олиб келишнинг ҳам ўзи бўлаётгани йўқ. Ўзимиз ёрдам бермоқдамиз. Бригадамиз аъзоларида уч-тўрт нафар киши доим ғишт заводи коллективи ёнида ишламоқда. Уларни юбормасак ғишт ҳам келмай қўяди. Бундай аҳвол пудрат усули асосида ишлаётган биз каби коллективлар учун қимматга тушмоқда. Натижада биз ҳам буюртмачи билан икки ўртада тузилган шартномани бажаришда қийналяпмиз. Кўриниб турибдики, биргина ғишт етказиб беришдаги нуқсонлар қурилиш билан шуғулланувчи бир неча бўғин учун фақат зарар келтирмоқда. Мен фақат асосий қурилиш материали ҳисобланган ғишт ҳақида тўхталдим. Бошқалари ҳақида ҳам шуни айтиш мумкин. Қисқаси, материалларни кутмасдан, асабийлашмасдан ишлайдиган кунларимиз жуда кам бўлади.

ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШИ

Яна бир масала ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Биз қураётган бинолар бир неча қаватли. Шу сабабли кўтарма кранларсиз ишлашнинг иложи йўқ. Лекин бундай агрегатлар вақтида юборилмайди. Кичик механизациялар бошқармаси раҳбарларининг лоқайдликлари туфайли илтимосларимиз вақтида бажарилмайди ёки механизмлар кеч юборилади. Бизнинг иш вақтимиз эрталаб соат 9 да бошланади. Лекин бирон кун ҳам кўтарма кранларнинг шу вақтда ихтиёримизга юборилганини эслай олмаймиз. Ҳар доим кеч келади. Ўрта ҳисобда биз иш бошлагандаң кейин бир ярим соат ўтгач етиб келади. Ваҳоланки, юқори қаватларда териш учун ғишт, ўрнатиш учун темир-бетон-конструкциялари, қоришма бўлмаса иш бошлаш мумкин эмасқу?! Кечагидан қолгач бўлса бир нави. Лекин кўпинча ишни охирига етказиб қўямиз. Бундай пайтда вақт билан ҳам ҳисоблашиб ўтирмаймиз.

Бизнинг колоннамизда техника хавфсизлигининг умуман эътибордан четда қолганлиги кишини ажаблантиради. Унинг энг оддий талабларига ҳам риоя қилинмайди. Тартибга мувофиқ бинокорлар махсус коржомалар билан таъминланиши лозим. Каскалари, ҳимоя кўз ойнаклари бўлиши керак. Амалда эса уларни олмаяпмиз. Борлари ҳам жуда эскириб кетган. Фойдаланиш муддатлари бир неча баравар ўтганига қарамай янгилари билан алмаштирилмайди. Бу ҳам майли. Ишимиз учун жуда зарур бўлган бетон бадиаси, қоришма идишлари ҳам етишмайди. Бунинг устига деярли барча иш жараёнлари қўлда бажарилмоқда. Бундай аҳвол қачонгача давом этади? Қишлоқ қурилишининг индустрия даражасини ошириш вақти келди.

Бинокорлик материалларининг етишмаслиги оқибатида ишдан ташқари вақтларда ҳам меҳнат қилишга мажбур бўлаяпмиз. Бундан мақсадимиз графикдаң қолиб кетмаслик. Кўпинча шанба, якшанба кунларини қурилишда ўтказамиз. Шунга мажбур бўлаяпмиз. Тартибга мувофиқ дам олиш кунлари ишлаганимиз учун ҳақ тўланиши, ҳатто қўшимча ҳақ тўланиши керак. Лекин колонна раҳбарлари буни инобатга олмаяптилар. Улар кўпинча, сизларни дам олиш кунлари ишлашга ҳеч ким мажбур қилаётган йўқ, дейишади. Биз иш манфаатини кўзлаб шундай қиламизку! Албатта бу ҳисобга олиниши лозим. Шундай қилмасак, қурилиш ишлари чўзилиб кетиши турган гап. Бу билан материаллар ва механизация воситаларини кутиб бекор ўтган вақтимиз ўрнини тўлдирамиз.

Яна бир муаммо бор. Ҳозир мактабни қўшимча бинолари қурилишида кўпгина бинокорлик ва монтаж ташкилотлари вакиллари қатнашмоқда. Пардозловчилар, ободонлаштирувчилар, электриклар, сантехниклар ва бошқалар биз билаң ёнма-ён туриб меҳнат қилишяпти. Биргина бизнинг бригадамиз аъзолари сафида 26 нафар бинокор бор. Бошқа касбдаги қурувчилар ҳам бундан кўп бўлса кўпки, кам эмас. Лекиң бинокорларга ҳеч қандай маиший қулайлик яратилмаган. Ошхона йўқ, ҳамма уйдан олиб келган таомларни совуқлигича истеъмол қилишга мажбур бўлаяпти. Ҳатто вақтинчалик душ ҳам йўқ, ювина олмайсан. Бу ҳам эътиборсизлик оқибатидир.

Ушбу суҳбатда қишлоқ қурилишининг деярли ҳар куни кўзга ташланадиган айрим камчиликлари ҳақидагина тўхталдим. Буларнинг ҳаммаси биргина бино қурилишида содир бўлмоқда. Қурилишни ташкил этишдаги нуқсонлар эса жуда кўпдир. Улар ниҳоятда секинлик билан камаймоқда. Бу қишлоқ қурилишига қайта қуриш талаблари етарлича кириб бормаганлигидан нишонадир. Қишлоқларда ҳам йирик-йирик иншоотлар, уй-жойлар, маданий-маиший муассасаларни барпо этиш кенгаяётганлиги юқорида келтириб ўтилган ва бошқа шу каби камчиликларни, тезроқ бартараф этишни тақозо қилади. Бундан қишлоқ қурилиши фақат наф кўради.

• *Қардошлик, дўстлик оиласида* •

ҚАДАМЛАРИ ҚУТЛУҒ КЕЛДИ

Республика «Билим» жамият миллатлараро муносабатларни янада яхшилаш мақсадида қардош жумҳуриятларнинг таниқли олимлари, ёзувчилари, санъаткорлари билан учрашувлар уюштиришга киришди. Шартномага кўра яқинда бир гуруҳ қирғиз қардошларимиз Ўзбекистонга келишди. Делегация таркибида СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати, Қирғизистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Ойсулув Тўқонбоева, «СССР 50 йиллиги» номидаги Қирғизистон Давлат университети доценти, тарих фанлари номзоди Бибира Оқмуллаева, ёзувчи Мар Байжиев, Қирғизистон давлат агросаноат бошқармаси олий мактабининг доценти, иқтисод фанлари номзоди Нурлан Эшмамбетов, республика университети доценти, ҳуқуқшунослик фанлари номзоди Суеркул Қўсоқовлар бор эди.

* * *

Ўрта Чирчиқ райони меҳнаткашлари қирғизистонликларни очиқ чеҳра, ширин каломлар билан кутиб олишди. Дўстларимизнинг пойқадамлари қутлуғ келиб, шу куни давлатга пахта топшириш плани областда биринчи бўлиб бажарилди. Меҳмонлар Терешкова номли колхознинг коммунист Абдумалик Султонов бошлиқ бригада дала шийпонига ташриф буюришди. Бу ерда бригада аъзоларининг қардошлар билан дўстлик учрашуви ўтказилди.

Учрашувга бағишланган йиғилишни колхоз раиси Зокир Юсупов очди.

— Колхозимизда қирғиз миллатига мансуб кишилар кўпчиликни ташкил этади, — деди у, — 2 та бригада аъзолари қирғизлардан иборат. Улар бошқа миллат вакиллари билан аҳил-иноқ яшаб, эл-юрт маъмурчилигига катта ҳисса қўшмоқдалар. Қайта қуриш, ошкоралик туфайли ҳамма миллатларнинг қадриятлари, урф-одатлари тикланмоқда.

Ҳуқуқшунослик фанлари номзоди, доцент Суеркул Қусоқовга сўз берилди.

— Қирғизистон ССР Олий Советининг сессиясида қирғиз тили давлат тили деб эълон қилинди, — дея сўз бошлади меҳмон. — Тўғри, анча қаршиликларга учрадик, қийинчилик-мушкулликлар билан чўчитмоқчи бўлишди. Биз ҳаммасига бардош берамиз, дедим. Чунки, миллий тилга давлат мақоми бермасдан, миллий маданиятимиз, миллий анъаналаримизни сақлаб қолишимиз қийин. Ўзбекистонда ҳам қирғизлар кўп. Сессияда бошқа жумҳуриятларда яшайдиган қирғизларга ўз она тилларида ўқиш имкониятини яратиш, уларни ўқув қўлланмалари билан таъминлаш зарурлиги айтилди. Болтиқбўйи республикаларида ўзбек, қозоқ, қирғизларни Ўрта Осиё вакиллари дейишади. Чунки, биз турлича номланганимиз билан тилимиз, урф-одатларимиз, бир, қуда-қудағай бўлиб, бир-биримизга сингишиб кетганмиз. Ана шу бирлигимизни сақлаб қолиш учун тез-тез учрашиб, ташвиш-қувончларимизни, тажрибаларимизни ўртоқлашиб турганимиз яхши.

— Мен болалигимдан рус тилида ўқидим, Ленинградда таълим олдим, — деди СССР халқ артисти Ойсулув Тўқонбоева, — рус тили бошқа миллатлар билан мулоқот олиб боришимга, санъат сирларини эгаллашимга катта ёрдам берди. Лекин, ўз она тилимни унутиб юбораёзганимдан ҳали-ҳали ҳижолатдаман. Негаки, кўпинча рус тилида гаплашамиз. Ҳатто ўз она тилини биладиганлар ҳам русча сўзлашадилар. Яхшиямки, қайта қуриш даври бошланди, ҳар бир миллатга ўз миллий тили, миллий анъаналарини ривожлантириш имконияти берилди.

Ойсулув Иттифоқимиздагина эмас, хорижий мамлакатларда ҳам машҳур санъаткорлардан. У қирғиз миллий операсини ривожлантиришга баракали ҳисса қўшиб келмоқда. Учрашувда у оналарга бағишланган қўшиқни ижро этди.

Шундан сўнг, савол-жавоблар бўлди. Райондаги ўрта мактабларда қирғиз тили ҳам ўқитилса, ўқув қўлланмалари кўпайтирилса, деган таклифлар айтилди.

Биз шу ўринда район партия комитетининг миллатлараро муносабатларни янада яхшилаш борасида амалга ошираётган ибратли ишларини таъкидлаб ўтмоқчимиз. Яқинда районда байналмилал маданий-маърифий марказ ташкил этилди. Марказнинг 7 секцияси миллий анъаналарни тиклаш, миллий байрамларни ўтказиш билан шуғулланмоқда.

Колхознинг Шохназар Бердиева раҳбарлигидаги «Умид» бадиий ҳаваскорлик, Азиза Умрзоқова етакчилигидаги «Қувонч» фольклор ансамбллари коллективлари қардошлар ташрифига бағишлаб махсус тайёрлаган концерт программаларини намойиш этишди.

Шу куни меҳмонлар райондаги Энгельс номли колхозда ҳам дўстлик учрашувларини ўтказдилар.

Э. ҚОСИМОВ.

Суратларда: учрашувдан лавҳалар.

А. ЗУФАРОВ суратлари.

• *Фан оламида: ўрганилаётган ва ўрганишга лойиқ муаммолар* •

ҚУЁШ ҲАМ ТЕБРАНАДИ

Жаҳон астрономия фани яна бир янги йўналиш бўйича тадқиқот ишларини бошлади. Қуёш тебранишини кузатиш ва унда рўй берадиган физик ҳамда химиявий ҳолатлар ўрганиш имконини берадиган халқаро программанинг ташаббускори Франциядаги Ницца университетининг профессори Эрик Фосса бўлди.

— Юқори ҳароратли сайёралар бўйича энг йирик мутахассислардан бири бўлган бу олим Ўзбекистонни ҳам ўз юртидай севади, — дейди республика Фанлар академияси Астрономия институти директори Таймас Саттиевич Йўлдошбоев. — Унинг раҳбарлигида ўтган йили Чимён тоғлари билан туташиб кетган Қумбел чўққисида қуёш «таржимаи ҳоли»ни ўрганувчи илмий база иш бошлади.

Бу тадқиқот маркази Совет Иттифоқида ягона бўлиб, унда француз олимлари тайёрлаб берган энг замонавий телескопдан фойдаланилмоқда. Анча узоққа мўлжалланган программа қуёшнинг тебранишини бетўхтов ўрганиб боришни кўзда тутган. Бу мақсадда ер юзининг саккиз нуқтасида (Қуёш кун-туннинг қайси қисмида қаерда бўлишига қараб) улкан телескоплар ўрнатилади. Хусусан, ҳозирнинг ўзида АҚШнинг Стенфорд шаҳрида, Марокашда, Чилида илмий базалар иш бошлади, Испания, Австралияда ҳам фаннинг янги қирғасини тадқиқ этишга киришилмоқда.

Бу борада эришилаётган дастлабки натижалар сайёранинг анчагина ички сирларини очди. У ўз ўзагига эга эканлиги, вақти келса унинг атрофида беш минутга яқин тебраниб туриши, қуёш ички қатламларида рўй берувчи бўронли ҳодисалар ҳақидаги маълумотлар шулар жумласидандир.

Лекин соҳани ўрганишга киришган истеъдодли олимлар Шуҳрат Эгамбердиев, Шукур Ҳолиқовларнинг таъкидлашларича, «ҳали бу йўналиш очилмаган қўриқни эслатади». Уни очишда қуёш тебраниши билан шуғулланувчи жаҳон олимларининг тадқиқот натижаларини марказлаштириш муҳим роль ўйнайди.

Албатта йиллар ўтиб, ҳайрли ишни бошлаган Эрик Фоссани қувонтирадиган ана шундай кун ҳам келади.

Ғаройиботларни ким тадқиқ этади?

Газета ва журналлар ғаройиб ҳодисалар ҳақида бот-бот ёзадиган бўлиб қолишди. Биоток билан даволайдиган шифокорлар, томирни ушлаб касалликни аниқлайдиган қўли енгил табиблар ҳақида тушунчаларимиз кенгайди. Лекин ҳозирги кунда кўпчиликни қизиқтираётган, шов-шувга сазовор бўлаётган воқеалар ҳам оз эмас. Бу чет сайёралардан келган жисмлар, «ҳар бир миллатнинг ўз тилида гаплаша оладиган «сайёҳлар» ҳақидаги гаплардир. Қашқадарё областида, Наманганда, ҳаттоки пойтахт шаҳарнинг Юнусобод даҳасида бундай ҳодисалар юз бергани, «бўйни йўқ, узун бўйли» одамлар билан суҳбатлашганлар тўғрисида хабарлар тарқалди.

— Бу «мўъжизалар» мени ҳам ҳайрон қолдирмоқда, — дейди Ўзбекистон ССР Фанлар академияси математика институтининг директори Тўхтамурод Жўраевич Жўраев, — илгари «учар тарелкалар» борасида гап-сўзлар бўлиб турар, аммо ҳеч ким эътибор бермасди. Менимча, фан бу ажойиботларга ростмана юз ўгириши керакка ўхшайди. Лекин шуни айтиш керакки, чекка сайёралардан келган «меҳмонлар» билан бизнинг институтимиз шуғулланмайди.

Астрономия институтида бир гуруҳ мутахассислар «биз фақат юлдузлар билан машғулмиз» дея жавоб беришди. Физика-техника институтидагилар эса «сайёҳлар бизга қарамайди» деган маънода бироз ҳайратланишди ҳам.

Биз бу илмий муассасаларга чет сайёралардан келган жисмлар, жонзотлар билан шуғулланмаганликлари учун таъна қилмоқчи эмасмиз, албатта. Учар тарелкалар билан боғлиқ воқеалар кўлами ҳозирги вақтда анча кенгайди. Аҳолининг эса бундай ҳодисалар ҳақидаги маълумотларга эҳтиёжи катта. Рўй бераётган воқеалар тўғрисида олимлар жуда бўлмаса кўрганлар билан суҳбатлашиб фикр билдиришлари, ҳодисаларни шарҳлашлари керакмикан, деган мулоҳазадамиз.

Ердаги мўъжизаларга нима дейсиз?

Ўн уч—ўн тўрт ёшда бўлсам керак, тут пишиғи маҳали эди. Уйимизга анчагина меҳмонлар келишди. Жиянларим балх тут теришга чиқайлик деб қолишди. Уйимиздан бир чақиримча нарида, қабристон этагида катта балх тут бор эди. Ойимнинг майли «укаларингни ўйнатиб келақол» деган сўзлари билан каттароқ тоғорача кўтариб тут тергани кетдик. Новдаларни маржондек безаган азим дарахтнинг шохларига ўтириб олиб маза қилдик. Кейин идишни тўлдирдик. Энди кетишга чоғланиб турган ҳам эдикки, осмондан тушдими, ердан чиқдими билмай қолдик, оқ яктак, оқ иштон кийган чўққи соқолли бир чол олдимизда пайдо бўлди. У оёқ яланг эди. Биз унга салом бердик. Мен тоғорачани яқин тутиб «тут енг, ота» дедим. Чол уч-тўрт дона олиб оғзига солди ва «Экканга раҳмат денглар, болаларим, асалга айланиб кетибди», —деди. У шу заҳотиёқ кўзимиздан ғойиб бўлди. Биз қўрқиб кетган эдик. Уйга қараб югурдик. Нафасимиз оғзимизга тиқила-тиқила бўлган воқеани катталарга гапириб бердик.

— Туш қизиғига қолиб кетдингларда болам, мен сизларни бунчалик узоқ юрасизлар деб ўйламовдим, — дедилар ойим.

Болалик даври ўтди. Кексаларнинг бу гапи қанчалик тўғри ёки тўғри эмаслигига кафолат беролмайману, аммо чолнинг бир пасда пайдо бўлиб, шу ернинг ўзида ғойиб бўлиб қолишини эсласам, этим жунжикиб кетади. Бир менгина эмас, дўстим Мирҳамид жиянларим Озода, Шоҳида, Маҳмуджонлар ҳам бу воқеани ҳамиша ҳайрат билан эслашади.

Энди ёшимиз улғайди. Ўша ҳодисаларни билим, фан юзасидан таҳлил этиб кўришга уринаман. Илмий китобларда галлюцинация ҳолатида одамнинг кўзига ҳар нарса кўриниши айтилган. У ҳолда битта мен эмас, бошқалар ҳам чолни ўз кўзлари билан кўришди, у йўқ бўлиб қолгач, қўрқувга тушиб қочишди. Қолаверса, ахир ҳамма бирдек шундай ҳолатга тушмайди-ку. Бу воқеа ўша вақтнинг ўзида бизга сир бўлганича ҳамон сирлигича қолиб келмоқда.

Ёки яна бир ҳодисани олайлик. Унда 10 ёшлардаги бола эдим. Акам ва уларнинг ўртоқлари Шукурхўжа ака билан Юнусобод оқтепаси этагидаги (у пайтда колхоз ерлари эди) полизда тушликдан сўнг қовун-тарвуз узаётган эдик. Катта пайкалдан қуйироқда қишлоғимиздан Юнусободга қараб арава йўли ўтарди. Бу кўча қалин тупроқли эди. Бирдан Шукурхўжа ака «ие» деб бақириб қолдилар: «Қўчқор ака, қаранг Восиқнинг ўйнашига қаранг», —деб ҳайратланардилар. Ҳалиги тупроқли кўчада сувчи Восиқ ака (у колхозга шаҳардан вақтинча кўчиб чиққан эди) ростмана қулоч ташлаб сакраб-сакраб ўйнарди. Билқиллаган тупроқнинг чанги кўтарилар, тўзон ичида жуда-жуда тез айланиб, жон-жаҳди билан рақсга тушарди.

— Бу бежиз эмас, — дейишди катталар ва у томонга югуриб кетишди. Мен ҳам улардан қолмадим. Йўл-йўлакай Шукурхўжа ака алланималарни пичирлаб бордилар. Восиқ акага етиб олгач бир нарсаларни ўқиган эдилар, у кўчага таппа йиқилди. Уни суяб уйига олиб кетишди. Восиқ ака шундан кейин уч ой касалхонада ётиб чиқди. Яхши шифо топмабди. Кейинчалик эскича ўқитувлардан кейин оёққа туриб кетганлигини гапириб берди.

Ҳозир акам ва Шукурхўжа ака пенсия ёшидалар. Бўлган воқеа уларнинг худди кечагидек ёдида. Восиқ ака шаҳарга кўчиб кетган. Ўшанда бу воқеани жинларнинг ишига йўйишгани эсимда. Умуман, биз болаларни ажиналардан эҳтиёт бўлиш тўғрисида кўп огоҳлантиришарди. Шундай пайтларда акам:

— Ҳеч чўчима, мен қоровулчиликда ажина билан деярли ҳар тунда гаплашаман, — деб далда берардилар. Ҳикоя қилишларича, ажина кечаси гоҳ сочи тақимига тушадиган гўзал аёл бўлиб, гоҳ таниш оғайнилардан бўлиб келаркан.

Чайлага чиқиб кўрпани тортқиларкан. Милтиқни қўлларига олишлари билан бир зумда ғойиб бўлар экан. Бир қараганда бу афсонага ўхшайди. Бунга биров ишониб, биров ишонмаслиги ҳам мумкин. Лекин Восиқ аканинг тупроқли кўчада берилиб ўйнаганини ўз кўзим билан кўрганлигим учун инсон бу ғаройиб ҳодисаларга бефарқ қарамаслиги керак экан, деган хулосага келаяпман.

Илгарилари булар тўғрисида ёзиб бўлмас эди. Энди ошкоралик пайти. Бу ҳодисаларнинг аҳамияти борми-йўқми барибир инсонлар ҳаётига даҳлдор. Уларни чуқурроқ ўрганиш балки руҳият билан боғлиқ фанимизни бойитар, қандайдир бўшлиқни тўлдириб инсон саломатлигига хизмат қилар.

С. ҲАСАНОВ.

• Мавсум якуни ҳақида ўйлар

ЯНГИЛИК НИШОНАСИ

ЎШАНДА райком бюроси бошланмасдан олдин анчагина машҳур бўлиб қолган колхоз раисининг гапи ҳеч ёдимдан чиқмайди.

— Йиғилишга шошилиб келаётган эдим, — деди у, — тутзор ёнидаги картада бир қиз қичқириб қолди. Машинани тўхтатдим. Туни билан ёққан қор аралаш ёмғирдан сўнг шудгор кўпчиб қолганидан у керз этикни кўтаролмай, тиззасидан ботиб қолган экан. Аранг чиқариб олдик. Қайсидир илмий-текшириш институтидан ҳашарга келган экан. Шаҳарлик қизлар жуда нозик бўлади-да! У бу гапни шундай айтдики, гўё бундай ёғинсочин, лой-ботқоқ қишлоқ қизларига писанд эмасдай. Гўё бу унинг учун ҳаёт қонуни эди.

Шу куни бюро йиғилиши ҳам ана шу руҳда ўтди. Жумҳурият хирмонини 6 миллион тоннага етказиш учун ноҳия қўшадиган улуш ҳақида узундан-узоқ гап борди. Кўпчилик олдида дастлаб Тошкент шаҳрининг Октябрь ва бошқа ноҳиялари раҳбарлари туриб, ҳашарчиларни кўпайтиришга ваъда беришди. Навбат ноҳия ташкилотлари раҳбарларига келди. Ноҳия маданият бўлими, маиший хизмат кўрсатиш комбинати раҳбарларининг ишдан кетишига сал қолди. Жиддий ҳайфсан билан кифояланилди. Ноҳиядаги барча савдо, медицина ташкилотларини тақа-тақ ёпишга қарор қилинди. Бир ойдан бери далада ётиб пахта тераётган ўқувчиларнинг ёрдам муддати узайтирилди.

Ўша пайтда ноҳия колхоз-совхозларида жами 7,5 минг ҳашарчи бор эди. Ишчи дастгоҳини бўш қолдирган, врач беморини, студент аудиторияни пахта далаларига алмаштирган эди.

Буни қарангки, пискентликлар бутун йиғим-терим даврида карвонбошилик қилган бу йилги мавсумда эса четдан бор-йўғи 100—150 нафар ҳашарчи қатнашди. Улар ҳам ўз хоҳишлари билан ҳеч қандай тазйиқсиз пахтазорга отландилар.

Хўш, юзлаб автобусларда шаҳардан турнақатор бўлиб келган ҳашарчилар ёрдамига нега ҳожат қолмади? Нега илгарилари йил бўйи яганадан тортиб, бегона ўт томирини теришгача қатнашган Пискент ноҳияси марказидаги 40—50 ташкилот хотиржам ўз иши билан банд бўлди?

ЎЗЛАРИ ТАНЛАШДИ

Шу кунларда ана шу саволларни пискентликлар бир-бирларига беришади. Бунга қайта қуриш шарофати туфайли, ҳар кимнинг ўзи иш вазифасига жавоб бериши қатъий назорат қилинаётгани, деҳқонга, ернинг асл хўжайинига тўла мустақиллик берилгани туфайли эришилмоқда.

Буни айниқса, ноҳия партия комитети ва ноҳия шўроси ижроия комитетининг иш услубида кескин бурилиш ясалганидан кўрса бўлади.

Охирги ноҳия партия конференциясида демократия сари жиддий қадам ташлангани ҳеч кимнинг ёдидан чиқмайди. Авваллари райкомнинг биринчи котиблигига «юқоридан» тасдиқдан ўтган шахс сайланар, райком аъзолари роботлардек аранг қўл кўтариб овоз беришга мажбур эдилар.

Бу сафар бир-икки эмас, бирваракайига 5 номзод овозга қўйилди. Ҳар бир номзод ўз режаларини баён қилди. Райком аъзоларининг асосий қисми томонидан қўллаб-қувватланган Т. Холбоев янги режаларни лўнда баён қилиб қўя қолди:

— Раҳбарликда демократия, ошкораликка қатъий риоя қилинади.

Булар ҳар доимгидек баландпарвоз, бажарилмайдиган гаплардан иборат эмас эди. Конференциядан кейинги биринчи кунларданоқ бунга амал қилинди.

Йил бошида ҳар доим бригада етакчилари райкомнинг ҳашаматли залига чақирилар, бирма-бир турғазилиб, ишда қолиш-қолмаслиги ҳал қилинарди. Бундай «тасдиқлаш»лар 3—4 кунлаб чўзилиб кетарди. Қарабсизки, бевосита далада ишлайдиган, 30—40 кишилик коллективга раҳбарлик қиладиган шахс райком «чиғириғидан» ўта олсагина ишни давом эттирарди.

Бу шахс тақдири юқорига боғлиқ эканлигини миясига қуйиб олган ҳолда у ердан бўладиган ҳар бир буйруқни хоҳ у тўғри, хоҳ нотўғри бўлсин кўр-кўрона бажаришга ҳаракат қиларди.

Йўқ, бу йил ундай бўлмади. 200 га яқин пахтачилик бригадаларининг барча етакчилари ўз коллективлари олдида ҳисоб беришди. 2—3 номзоддан бригада бошлиқлари сайланди.

Ғўза парвариши давридаги каби йиғим-терим чоғида ҳам ноҳия партия комитетидан хўжаликларга бирор комиссия ёки вакиллар юборилмади. Суғориш, ишлов бериш сингари ғўза баргини тўктиришни қачон бошлаш ҳақида ҳам ҳеч қандай кўрсатма берилмади.

Ноҳия партия комитети бюроси ва пленумларда эса хўжалик раҳбарларининг партиявий топшириқларнинг бажарилиши, одамларнинг дам олиш шароитини яхшилашга оид ҳисоботлари эшитилди. Масалан, «КПСС XXVI съезди» совхози директори Х. Нуров, Тельман номли колхоз правлениесининг раиси С. Қодировларнинг райком аъзоси сифатида Озиқ-овқат программасини бажариш бўйича фаолиятлари эшитилганда уларга принципиал партиявий баҳо берилди.

ҲАР ТИЙИНИ ҲИСОБДА

ПАХТА йиғим-терими бошланган дастлабки кунлар эди. Свердлов номли колхоз далалари. Пахталар қийғос очилган.

Темир Мирзақулов бош бўлган оилавий звенога қарашли майдонда ишлаётган пахта териш машиналарини кўриб, шу томонга бурилдик. Умрзоқ Эгамбердиев, Турсунбой Анорқуловлар бошқараётган 2 агрегат бир меъёрда ишларди. Бири бункерини бўшатса, иккинчиси картада пахта терарди.

Лекин ён атрофда бирор теримчини учратмадик. Бу орада Темир ака пунктдан келиб қолди. Саломлашдик. Терим суръати ҳақида сўрадик.

— Кеча теримга тушдик, деди Темир ака хурсандчилик билан. — Бир кунда планнинг 41 проценти миқдорида пахта тайёрладик.

— Бугун план бажарилар экан-да?

— Мўлжал — бугун ҳам шунча пахта топшириш. Кейинги куни рапорт берамиз. Лекин ниятимиз ноҳияда биринчи бўлиб планни бажариб, кўкрак уриб мақтаниш эмас. Асосан ҳосилни юқори навларга топшириш ва даромадни ошириш.

Темир ака дилидагини гапирди. Чунки бир пайтдагидек «пўчоқ» билан бўлса ҳам планни бир амаллаб бажаришдек номаъқул усулга барҳам берилди. Шу туфайли даромад кескин кўтарилди.

Масалан, 20 гектар ерда пахта етиштирган Темир ака Мирзақулов оиласининг ўтган йили олган қўшимча ҳақи 15 минг сўмга етди. Бу йил эса янада тежамкорлик, омилкорлик билан иш юритилди. Ҳар бир тийин ҳисобда бўлди. Оиланинг камида 25 минг даромад қилиши кутилмоқда.

Кейинги 10 йил ичида биринч марта йиллик планни биринчилар қатори бажарган Ленин номли колхоз ютуғида ҳам оилавий пудрат асосий роль ўйнади.

1988 йил якунлари бўйича КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитетининг фахрий дипломини қўлга киритган «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози пахтакорларининг ноҳияда биринчи бўлиб зафар қучишида хўжалик юритишнинг пудрат ва чек усули тўла жорий қилингани асосий омил бўлди.

Тўхташ ҚОСИМОВ,
«Меҳнат байроғи» газетаси муҳаррири.

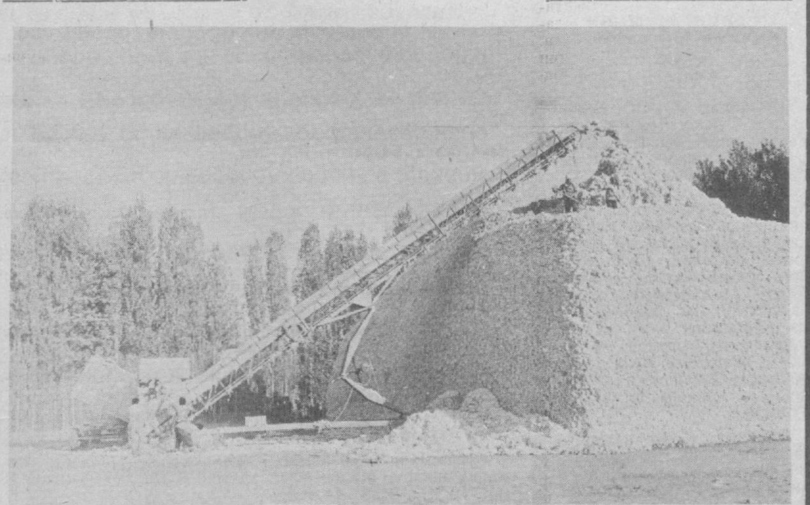

Граммлардан уюлган тонналар.

М. НАЗАРОВ суратга олган.

ФАН — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

ХИЗМАТ МАДАНИЯТИ ОШДИ

ПАССАЖИР транспорти ҳозирги замон шаҳри ҳаёти ва қиёфасини белгиловчи муҳим таркибий қисм ҳисобланади. Шаҳар ичида йўловчилар ташишга бўлган талаб тўхтовсиз ошиб бормоқда. Бу ўз навбатида мавжуд пассажир автотранспорти паркидан самарали фойдаланишни тақозо этмоқда. Бунга эришишнинг муҳим омиллари аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш масалаларини илмий асосда ҳал қилишдир.

Республикамизда бундай муҳим изланишни «Узавтотранстехника» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси мутахассислари олиб бормоқдалар. Улар областимиздаги қатор шаҳарларда пассажир автотранспорти ишини яхшилашга қаратилган кўплаб тадбирларни ишлаб чиқмоқдалар.

Буни Бекобод шаҳар автокорхонаси мисолида ҳам кўриш мумкин. Бирлашма ходимлари транспортчилар билан биргаликда шаҳар ичидаги маршрутларни ва йўловчилар оқимини тадқиқ қилдилар. Бу изланиш давомида салкам 700 та рейд ўтказилди, маршрутлар паспортлари, ҳаракат жадваллари ўрганилди. Тадқиқот материаллари электрон ҳисоблаш машинасида ишлаб чиқилди. Шундан сўнг жадал қатнаши лозим бўлган автобус маршрутлари аниқланди.

— Мутахассисларнинг изланиши кўнгилдагидек бўлди, — дейди Бекободдаги автокорхона директори Э. Б. Болтабоев. — Уларнинг таклифлари жорий қилингач биз ҳар куни 61,5 машина — соат тежаш имконига эга бўлди. Автобуслар қатновининг умумий узунлиги 775,6 километргача етди. Биз мавжуд автобуслар билан қўшимча яна 36 та рейс қилиш имкониятига эга бўлдик. Натижада фақатгина шу йилнинг биринчи ярмида тежаб қолинган ёнилғи миқдори 43 тоннадан ошиб кетди.

Айни вақтда автобусларнинг бекор туриб қолиш вақти қисқарди. Рейсларнинг узайтирилиши планларни доим ошириб бажариш имконини бермоқда. Бундан ҳайдовчиларнинг моддий манфаатдорлиги ошди. Улар ҳаракат жадвалига амал қилишса ҳам қўшимча ҳақ оладилар. Энг муҳими шундаки, йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданияти яхшиланди.

Илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси мутахассислари сўнгги саккиз йил давомида областимиздаги қатор бошқа шаҳарларга ҳам ёрдам бердилар. Жумладан, улар Олмалиқ, Чирчиқ, Янгийўл, Тўйтепа шаҳарлари ва Бўстонлиқ районида пассажир автомобиль транспортидан фойдаланиш самарадорлигини оширишга қаратилган шундай изланишлар олиб бордилар.

М. ЭРМАТОВ,
В. СЕРГЕЕВ,
«Узавтотранстехника» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси ходимлари.

• САНЪАТКОРЛАР ДАВРАСИДА

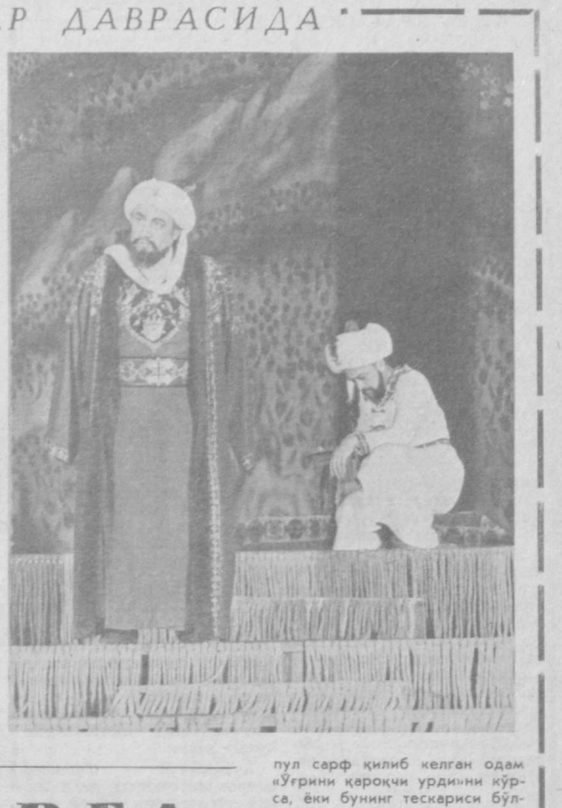

ЕЗНИНГ тиниқ осмонига ярим тунда қарасангиз ғуж-ғуж юлдузлардан кўз қамашиб кетади. Мен абадиятга юз тутган А. Ҳидоятов, Ш. Бурхонов, О. Хўжаев, биз билан баҳслашиб, тортишиб, қувониб, изтироб чекиб яшаётган С. Эшонтўраева, З. Муҳаммаджонов, Н. Раҳимов, О. Норбоева, Т. Тожиев, Т. Азизов, О. Ёқубов, Р. Иброҳимова каби катта истеъдод эгаларини ҳам негадир юлдузларга ўхшатгим келади. Шулар қаторида яна бир юлдуз борки, унинг номи Пўлат Носировдир. Гарчанд у ярим асрни қоралаб қўйган бўлса ҳам унвонлар, мукофотлар билан сийланмаган, эркаланмаган. Бу истеъдодсизликдан эмас, балки эътиборсизликдандир. Тўғри, илгари унвонларга тақдим қилинадиган актёрлар халқнинг эмас, балки раҳбарларнинг диққат-эътиборига тушган бўларди. Сўнгги вақтда унвонларга тавсия қилишда коллективдан фикр сўрашадиган бўлишди. Жумладан, шу йил П. Носировни унвонга тақдим қилишни театр коллективига маълум қилишганида ҳамма бир овоздан маъқуллашиб, актёр ҳақида яхши гаплар айтишди. Афсуски, бу таклифни ўн йил олдин ҳам коллектив бир овоздан қўллаб-қувватлаган бўлар-ди...

Келинг, унинг ижодига бир назар ташлайлик. Ижодкор сўнгги уч-тўрт йил ичида театрда, кино ва телефильмларда қатор образлар яратди. Гоголнинг театр саҳнасида намойиш этилган «Ревизор»идаги Держиморда образининг ўзиёқ унда катта санъат борлигини кўрсатди. Бир сўз билан айтганда мазкур эпизодик роль катта истеъдод билан ижро этилган. Шу ўринда театршуносларимиздан ўпкаламоқ ўринлидир: улар кўпинча бош ролни ижро этган актёрлар фаолияти ҳақида фикр билдиришади. П. Носиров эса театршунослар ўрганса, фикр айтса, ибрат қилиб кўрсатса арзийдиган актёр. Унинг Шайбонийхони («Юлдузли тунлар»да), жарроҳ Тўхлиеви («Тергов давом этади»да), полиция бошлиғи («Туҳмат»да), Қоратойи («Қутлуғ қон»да), қисқаси 70 га яқин роллари шундай деб айтишимизга асос беради

П. Носиров Тошкент областининг Чиноз районида туғилиб ўсди. Ўша пайтда ҳамма мактабларда деярли драмтўгараклар бўларди. Мазкур драмтўгараклар ўсмирларни театр санъати билан ошно қилар, уларни юриш-туришга, кўпчилик ўртасида сўзлашишга ўргатарди. Шу баҳонада кейинги йилларда мактабларда музика тўгаракларига эътибор кучайиб, драмтўгараклар фаолияти сусайиб кетганлигини таъкидлаш ўринлидир.

Актёрда нутқ ва муомала маданияти юқори даражада бўлгани учун ҳам у кўп йиллар давомида Ҳамза театрининг директор ўринбосари вазифасида ишлаб келди. П. Носировнинг фазилатларидан бири шундаки, у топширилган роллардан ташқари ўзига мос келадиган, ўзи севиб қолган ролларни мустақил тайёрлаб юради. Вақти келиб мазкур роллар эгаси бетоб бўлиб қолса ёки зарур иши чиқиб қолса, актёр ҳеч бир қийналмай унинг ўрнини эгаллайди. Баъзан актёр бетоблиги сабабли бир спектакль қолдирилиб, ўрнига бошқаси қўйилади. Албатта, бу ҳол томошабинни қаттиқ ранжитади. Тўғри-да, «Келинлар қўзғолони»ни кўргани атайлаб, вақт ажратиб, пул сарф қилиб келган одам «Ўғрини қароқчи урди»ни кўрса, ёки бунинг тескариси бўлса. Бундай пайтларда труппа бошлиқлари П. Носировдан «илтимос» қилиб туришади.

ЮЛДУЗЛАРГА ЎХШАТГИМ КЕЛАДИ

Одатда актёрлар орзуларининг амалга ошиши режиссёрга боғлиқ бўлади. Дейлик, Отелло ролини ижро этишни ҳавас қилган актёрга режиссёр мазкур ролни раво кўрмаса борми, иш чаппасидан кетди, деяверинг. Актёрнинг ўз шахсий театри йўқки... Шунинг учун ҳам кўпчилик актёрларимизнинг орзулари армонга айланиб қолаверади. Ўзининг имкониятларини билган актёр топширилган ролни (гарчи у кичик бўлса-да) бекамукўст яратишга ҳаракат қилади.

Хуллас, режиссёр — актёрнинг бугуни, эртаси ва келажаги. Шу жиҳатдан саҳна сирларини ўрганишда Ҳамза театрининг режиссёрларидан бири марҳум Тошхўжа Хўжаев Пўлат Носировнинг актёр бўлиб шаклланишига катта ёрдам берган ва устозлик қилган. Шунингдек, Ўзбекистон ССР халқ артистлари Қудрат Хўжаев, Назира Алиеваларнинг ҳам устозлик хизматлари қадрлашга арзигуликдир. Актёр устозлар даврасида кечган дақиқаларни ҳамиша фахр билан хотирлайди.

1965 йили Ҳамза театрига ишга келган, «Қонли сароб»да мухбир образи — илк ролини яратган ва деярли чорак асрдан бери турли қиёфаларни саҳнага олиб чиқаётган ижодкор Ўзбекистон телевидениеси томонидан яратилган қатор видеофильмларда ҳам қатнашиб келмоқда. «Диёнат»да, Ж. Бўрибоев, «Жамолиддин»да халқ паҳлавони Элборс, «Қиролнинг дилхушлиги»да шоир, «Навоий ва Гули»да Ҳусайн Бойқаро роллари томошабинларнинг меҳрига сазовор бўлди. Шунингдек, унинг ўзбек кино санъатидаги роллари, радиопостановкалардаги овозлари яхлит бир истеъдоднинг зарраларидир. Қисқаси, П. Носировнинг санъат оламидаги меҳнатлари унинг ёрқин юлдузлардан бири эканлигидан далолат беради.

Ҳайдар МУҲАММАД.

✦ СУРАТЛАРДА: Пўлат Носиров «Келинлар қўзғолони», «Юлдузли тунлар», «Отелло» спектаклларида.

Суратчи А. ҚОСИМОВ.

Келгуси йил бошланди

ТЎЙТЕПАДАГИ автобус — таксомотор парки коллективи хўжалик ҳисоби асосида ишлаб, меҳнатда яхши натижаларга эришмоқда. Шу йилнинг 10 ойлик транспорт хизмати кўрсатиш топшириғи муддатидан илгари бажарилди. Қўшимча олинган фойда миқдори 2500 сўмни ташкил этди.

Корхонада ишлаб чиқариш илғорлари сафи муттасил кенгайиб бормоқда. Маъмур Мирзааҳмедов, Эргаш Жулжабборов, Сотиболди Ботиров сингари ҳайдовчилар йўловчиларга маданий хизмат кўрсатмоқдалар. Шунинг учун ҳам тушум планларини доим ортиғи билан адо этишяпти. Моҳир ҳайдовчиларнинг меҳнат календарида келгуси йил бошланганига ҳам бир ойча бўлиб қолди.

У. МУҲАМЕДОВ.

ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАР ТАЙЁРЛАНМОҚДА

Енгил машиналар, шу жумладан, «Жигули», «Москвич» автомашиналарининг двигателларидаги мой ва мой фильтрларини тез-тез алмаштириб туриш лозим. Афсуски ана шу эҳтиёт қисмлар топилавермайди, ҳайдовчилар уларни қидириб сарсон бўлишади. Бунга чек қўйиш мақсадида Чинознинг Олмазор посёлкасида янги корхона ишга туширилди.

Дастлабки ойда корхона 105 минг сўмлик маҳсулот сотди. Бу маҳсулотлар Красноярск, Хабаровск, Омск, Тошкент шаҳарларидаги буюртмачиларга жўнатилди.

— Корхонамиз икки ишлаб чиқариш қувватига эга, — дейди корхона директори В. М. Басс. — Ҳозир унинг биринчи қисми тўла ишлай бошлади. 500 минг сўмга яқин қурилиш монтаж ишлари бажарилди. Биз корхонанинг иккинчи навбатини ишга тушириш чораларини кўриш билан бирга сифатли эҳтиёт қисмлар тайёрлашни давом эттираяпмиз.

Мастер Шокир Даметов, бош технолог Абдумавлон Қўйчибековлар янги қабул қилинган ишчиларга касб сирларини ўргатиш билан бирга маҳсулот сифатига эътиборни кучайтирмоқдалар. Яқин кунларда бу корхона «Жигули», «Москвич»лар билан бир қаторда «ГАЗ—24» автомашиналари учун ҳам мой фильтрлари ва элементлари ишлаб чиқаришга киришади.

Т. ТЎҚЛИБОЕВ.

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

СОВЕТ—АФҒОН ДЎСТЛИГИ КУНЛАРИ ТУГАДИ

КОБУЛ, 30 октябрь. (ТАСС). Кобулда Афғон—Совет дўстлиги кунлари ниҳоясига етди. Дўстлик кунларида Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри, республика Олий Советининг депутати С. М. Баҳромов бошчилигидаги Ўзбекистон ССР делегацияси Совет Иттифоқининг вакили бўлди. Совет делегацияси дўстлик кунлари чоғида Афғонистон пойтахтидаги бир қанча корхоналарда, Кобул политехника институтида бўлди, меҳнат коллективлари ва студентлар билан учрашувлар ўтказди. Делегация аъзоларини Афғонистон Республикасининг вице-президенти А. Х. Мухтат қабул қилди, улар Афғонистон парламентининг депутатлари билан учрашдилар. «Сумалак» рақс ансамбли концерт берди. Дўстлик кунлари доирасида Кобулдаги совет фани ва маданияти уйида Ўзбекистон амалий санъати ва халқ ижодиёти кўргазмаси ташкил этилди.

Бугун совет делегацияси Ватанига жўнаб кетди.

АҚШда собиқ сиёсатчиларга сарфланаётган харажатлар

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Собиқ президентлар, вице-президентларга, штатларнинг губернаторларига, Америка конгрессининг аъзоларига ва бошқа собиқ сиёсат арбобларига сарфланаётган харажатлар жуда тез кўпайиб бормоқда. Жумладан, Америкадаги етакчи телекомпаниялардан бири Си-би-эснинг хабар қилишича, Америка собиқ президентларининг ҳар бири АҚШ маъмуриятининг раҳбари лавозимидан кетгандан кейин ўтказадиган йиллари мобайнида пенсия тариқасида ўрта ҳисобда салкам 1,8 миллион доллар олади. Маъмуриятнинг ҳам, Америка конгрессининг ҳам юқори лавозимдаги бошқа раҳбарлари пенсияга чиққандан кейин бундан бирозгина камроқ олишади. Масалан, Америка парламентининг истефога чиққан 300 нафар аъзосининг ярмидан кўпроғи ҳозирги вақтда пенсиядаги йиллари мобайнида ҳар бири салкам 1 миллион доллардан олишади.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● МАДРИД

Испанияда муддатидан илгари бўлиб ўтган парламент сайловининг расмий якуний натижалари эълон қилинди.

Ички ишлар министрлигининг бугун эълон қилинган маълумотларига қараганда, саккиз миллиондан кўпроқ овоз олган Испания Ҳукмрон социалистик ишчи партияси ғалаба қозонди.

● ЛОНДОН

Ҳукуматдаги танглик муносабати билан Лондонда чиқадиган «Индепенедент» газетасининг берган буюртмасига кўра ўтказилган жамоатчилик фикрини сўраб билиш натижалари Британия Бош министри Маргарэт Тэтчернинг обрўси жуда тушиб кетганлигидан далолат беряпти.

Бунга молия министри Н. Лоусон Лондоннинг Европа валюта системасига қўшилиши хусусида М. Тэтчер билан якдил фикрга кела олмаганлиги туфайли кутилмаганда истеъфога чиққанлиги сабаб бўлди.

● ДЕҲЛИ

Панжобда туб ижтимоий ва сиёсий ислоҳотлар ўтказиш, Ҳиндистоннинг территориал бутунлигини бузишга уринишларга қарши курашни кенгайтириш — Ҳиндистонда яқинда бўладиган ялпи сайловларда инқилобий марказ нутқлари программасининг асосий мазмуни ана шулардан иборат бўлади.

У мамлакатнинг шимоли-ғарбида ташкил қилинган сўл кучлар сиёсий ташкилотларидан бири бўлиб, ўз сафларида меҳнаткашлар кенг оммаси, ўқувчи ёшлар ва ижодий зиёлилар вакилларини бирлаштирган.

● ЛУАНДА

Кубалик ҳарбий хизматчиларнинг навбатдаги группаси Луандадан ватанига учиб кетди. Шу группа олиб чиқиб кетилгандан кейин Кубанинг Анголадаги 50 минг кишилик ҳарбий контингентининг роппа-роса ярми қолди.

Ўтган йилнинг декабрь ойида Африканинг жануби-ғарбидаги аҳволни барқарорлаштириш тўғрисида Нью-Йоркда имзоланган битимларга мувофиқ Куба қўшинларининг тўла олиб чиқиб кетилиши 1991 йил 1 июлига қадар тугалланиши керак. (ТАСС).

ҚИШЛОҚЛАР ҚАМАЛ ҲОЛАТИДА

БАЙРУТ. Исроил қўшинлари бўлинмалари Ливаннинг босиб олинган жанубий қисмида жойлашган Тайбе ва Дейр-Сариян қишлоқларини қамал қилди. Ёқилғи, энг зарур нарсалар ва озиқ-овқат олиб келиш тўхтатилган бу қишлоқларнинг аҳолисига у ердан четга чиқиш тақиқлаб қўйилди. «Ас-Сафир» газетасининг хабар қилишича, маҳаллий аҳоли қўғирчоқ «Жанубий Ливан армияси»га аскарликка одам беришдан бош тортган. Тель-Авив Ливаннинг жанубий районларида давом этаётган босқинчиликка қарши ҳаракатни террор ва зўравонлик билан бостиришга, ливанликларни бир-бирларига қарши қурол ишлатишга мажбур қилишга интилаяпти.

ТАКЛИФ РАД ЭТИЛДИ

ДЕҲЛИ. Исломобод Ҳиндистоннинг «Зарби мўмин» деб шартли ном олган ва Покистон тарихидаги энг катта ҳарбий машқларни кейинга қолдириш тўғрисидаги таклифини рад этди. Бу ҳарбий машқларни декабрь ойининг бошларида ўтказиш режалаштирилган эди. Ноябрь ойининг охирида ялпи парламент сайлови ўтказиладиган Ҳиндистоннинг бу илтимосига жавобан Покистон Ҳиндистон шимолидаги Жамму ва Кашмир штати яқинида мазкур ҳарбий ўйинни уюштириш юзасидан катта тайёргарлик ишларини бошлаб юборди, деб ёзади Ҳиндистонда чиқадиган «Трибюн» газетаси. Маълумки, Ҳиндистоннинг бу қисмига Исломобод ҳануз даъво қилаяпти. Очиқдан-очиқ ҳужум тусидаги мазкур машқларда тўртта армия корпуси, еттита пиёда ва битта танк дивизияси, учта алоҳида пиёда ва танк бригадалари, авиациянинг катта кучлари қатнашади.

(ТАСС, 31 октябрь).

ВОҚЕА АРАФАСИДА

ТОШКЕНТ МЕТРОСИНИНГ ЯНГИ УЧАСТКАСИ

6 ноябрь куни метро поездлари илк бор Тошкентнинг Эски шаҳар қисмига келади. Поездлар Ўзбекистон йўлидан «Навоий» бекати орқали «Чорсу» бекатига қатнай бошлайди. Ана шу йўл янги участкасининг узунлиги 2,4 километр.

Навоий бекатидан кейин Ғафур Ғулом бекати бўлади. Бу бекат машҳур «Ганга» магазини ёнида жойлашган. Ундан кейин Эски шаҳар бозорининг қоқ марказида «Чорсу» бекати келади. Янги ер ости зинапояларини жиҳозлашда мармар ва сополдан кенг фойдаланилди. Ҳар бир бекати алоҳида лойиҳа асосида безатилди.

Бу участканинг барвақт (бир неча ой илгари) ишга туширилиши — «Ташметрострой» трести ва ёрдамчи пудрат ташкилотлари зарбдор ишлаганлиги натижасидир. Қурувчилар ишларининг дастлабки босқичида катта қийинчиликларга дуч келганлиги маълум. Коммуникациялар ғоят бетартиб жойлаштирилганлиги, бузиладиган эски иморатларнинг кўплиги ишга ҳалақит берди.

Аммо шунга қарамай, қурувчилар ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Октябрь ойининг охирида «Навоий» — «Ғафур Ғулом» — «Чорсу» бекатлари оралиғида синов тарзида поезд қатнади.

— Биз ўз сўзимизнинг уддасидан чиққанлигимиз — бутун коллективнинг кўп йиллик иш натижасидир, — дейди «Ташметрострой» бошқарувчиси Г. Штерн. — Мана икки йилдирки, биз хўжалик ҳисобида ишлаяпмиз, кадрлар қўнимсизлиги анча камайди, демак уларнинг малакаси ошди. Зилзила кўп бўладиган зонада ишлаш соҳасида катта тажриба тўпланди. Ҳамма виждонан меҳнат қилди, бироқ М. Лисовой, Э. Абитов, Н. Ноздрин бошлиқ бригадаларнинг иши алоҳида ҳурматга лойиқдир. Автомобилчиларимиз ҳам аъло даражада меҳнат қилдилар.

Эндиликда Тошкентни метросиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ҳар қандай янги участканинг ишга туширилиши — қурувчилар таржимаи ҳолида янги босқичдир. Аммо олдинда уларни қизғин ишлар кутмоқда. Чунки келгуси йилда «Чорсу» бекатидан «Юбилейний» спорт саройигача поездлар қатнаши керак. Юнусобод йўлида ҳам иш жадал олиб борилмоқда. Сўнгги янгилик: ноҳия ижроия комитетлари «Ташметрострой» трестига «Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси» бекатигача иш олиб боришга рухсат бердилар. Бу ерда ҳам аввалги манзарани кўриш мумкин: коммуникациялар бетартиб жойлаштирилган, масъул кишилар тартибни йўлга қўйишни истамайдилар, эскирган иморатларни бузиш керак.

Буюртмачи — Тошкент метрополитенининг янги линия тўғрисидаги фикри қандай? Метрополитен раҳбарларининг қурувчиларга даъвоси йўқ. Янги бекат ишга туширилиши олдидан Тошкентга Ленинград заводидан ўнта қулай ва шинам вагон келтирилди. «Навоий» ва «Чорсу» бекатлари ўртасида поездлар ҳар беш минутда қатнаб туради, зарурат бўлганда бу муддат уч минутгача қисқартирилиши мумкин. Ҳамма нарса йўловчиларнинг оз ёки кўплигига боғлиқ бўлади.

Ўзбекистон йўлининг янги участкаси ишга туширилиши билан Тошкент метрополитени трассасининг узунлиги деярли 28 километрга етди.

Л. ЛЕВИН,
ЎзТАГ мухбири.

МАДАНИЙ ҲАЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ТАНИШИНГ: ТЮМЕНЬ МУСАВВИРЛАРИ

ВИЛОЯТИМИЗДА Тюмень маданияти кунлари муносабати билан Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейида тюменлик мусаввирлар асарлари кўргазмаси очилди.

Унда Тюмень музейларидан сараланган 100 га яқин экспонатлар орасида тасвирий санъатнинг манзара, натюрморт, портрет сингари жанрларига тааллуқли асарлар намойиш этилаётир. Шунингдек, таниқли кулол-рассом, санъат сирларини диёримизда ўрганган Галина Визелнинг туркум безакли сопол тасвирлари ҳам заллардан муносиб ўрин олиши санъат мухлисларини қувонтирмоқда. Г. Визел дўстлик ва ҳамкорлик рамзи учун тўққизта сопол идишини Ўзбекистон ССР халқ рассоми ва олим, тошкентлик кулол Муҳиддин ота Раҳимов хотирасига бағишлаганлиги диққатга сазовордир.

Намойишга қўйилган асарлар орасида табиат куйчиларидан А. Седовнинг «Баҳорнинг бошланиши», В. Хохряковнинг «Шамолли кун», А. Муричевнинг «Тюменликлар ҳовлиси», натюрморт санъати усталаридан Г. Сорокиннинг «Ўтлоқдаги нонушта», А. Новикнинг «Лампа чироқли натюрморт», портретчи-рассомлардан Ю. Юдиннинг «Қизим портрети», «Алёша Сорокин», В. Шиловнинг «Мусаввир В. Овчаров портрети» каби маҳорат билан яратган асарлари томошабинларни фикрлашга даъват этади. Сибирь табиати, об-ҳавоси ва одамларининг ўзига хос фазилатлари рангин тасвирларда ўз аксини топган.

Мазкур кўргазма музейнинг қардош республикалар санъати залларида намойиш этилаётган РСФСР мусаввирлари асарлари ҳақидаги тассуротларимизни бойитади.

М. АҲМЕДОВ,
музей ходими.

✦ Пойтахтимизнинг Октябрь ноҳияси халқ таълими бўлими ташкил этилганлигининг 60 йиллиги кенг нишонланди. Бу тантанада кекса педагоглар, тажрибали мураббийлар иштирок этдилар. Улар ўтмиш хотираларини ёдга олдилар. В. И. Ленин номидаги пионерлар саройи қатнашчилари ва ноҳиядаги қатор мактабгача тарбия муассасалари кичкинтойлари йиғилганларни катта концерт программалари билан қутладилар. Суратларда: учрашув қатнашчиларидан бир гуруҳи (юқорида); кекса педагогларни 468-боғча тарбияланувчилари табрикламоқдалар.

Суратчи: Р. АЛЬБЕКОВ.

МОСКВАДАН ХАТ

ФИЛАТЕЛИЯДА ТОШКЕНТ ЁДГОРЛИКЛАРИ

Тошкент диққатга сазовор жойлари билан шуҳрат таратган. Уларнинг аксарияти мамлакатимизда чиқарилган хатжилдлар, марка ҳамда табрикномаларда ўз аксини топган. Яқинда СССР Алоқа министрлиги пойтахтимизда ҳайкалтарош М. Мусабоев ҳамда меъмор П. Зоҳидовлар томонидан яратилган «Беруний» ёдгорлиги тасвири туширилган маркали хатжилдни муомалага чиқарди.

Мазкур хатжилд Пермдаги «Гознак» фабрикасида чоп этилди.

Г. ХОБОТЬЕВ.

ТАРМОҚДА ТАН ОЛИНДИ

СССР энергетика министрлигига қарашли корхона ва ташкилотлар халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш бўйича беш йиллик топшириқларини уддалашда салмоқли ишларни амалга ошираяптилар. Тармоқда социал-маиший соҳада қўллаш учун мўлжалланган, аҳоли томонидан севиб харид қилинаётган 600 номдаги буюм ва материаллар ишлаб чиқарилмоқда.

Яқинда министрликнинг илмий-техникавий ахборот маркази мутахассислари тармоқда ўзлаштирилган халқ истеъмол буюмларининг энг яхшилари тўпламини туздилар.

Ана шу тўпламга «Средазремэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланаётган болалар майдончалари учун спорт анжомлари комплекти ҳам киритилди.

А. ЛЕГКИЙ.

2000 ЙИЛДА ЕР АҲОЛИСИ

2000 ЙИЛГА келиб курраи заминимиз аҳолиси қанча бўлади? Швейцариядаги «Рюк» суғурта жамияти тадқиқотларига мувофиқ Ер аҳолиси сони учинчи мингйиллик бошига келиб 6 миллиард кишини ташкил этади. «Аҳолининг кексайиши» тенденциясининг сақланиши давом этади. Масалан, 64 йилдан ортиқ умр кўрган аҳоли сони 9,2 фоиздан 10,5 фоизгача кўпаяди, Европада эса бундай кишилар жами аҳолининг бешдан бир қисмидан ошиқроғини ташкил этади.

2000 йилга келиб Ер аҳолисининг ўртача ёши 26,4 йилга тўғри келади (1984 йилда 22,4 йил эди). Энг ёш аҳоли Африкада бўлади, унда ёшовчиларнинг ўртача ёши 17,3 йилни ташкил этади. Шимолий Америкада бу кўрсаткич 35,7, Европада эса 37,2 йилга баробар бўлади.

БЎЛИШИ МУМКИН ЭМАС

Хитойнинг Хунан вилоятидаги Тункоу уездида топилган ноёб тошбақа натуралистларнинг шундай дейишларига сабаб бўлди. Ҳақиқатан ҳам тошбақанинг бундай вакили бўлиши мумкинлигини ҳеч ким хаёлига ҳам келтира олмайди. Шуни айтиш кифояки, унинг устидаги косаси юмшоқ ва юпқа бўлиб, қорнидагиси қалин ва қаттиқ эди. Унинг боши ва тангасимон думи кўпроқ илонникига ўхшайди, ич томонга қайрилган жуда ўткир тишлари билан ҳатто сичқонни қийналмай паққос туширади.

Тункоуда топилган тошбақа анча кичик — узунлиги 35 сантиметр, вазни ярим килограмм. Шунга қарамай у жуда баджаҳл ва қўрқинчли овоз чиқаради.

ЭЛЕКТР ИЛОНЛАРИ

Япониянинг Мацусима шаҳридаги биноларнинг бирига кираверишдаги бочкада ажойиб арча ўсади. Унинг шохларига 150 та турли рангли электр чироқлари яширилган бўлиб, улар кечасию кундузи ёниб туради. Бунинг қандай ғайритабиий томони бор экан, деб ўйларсиз. Албатта бор. Ҳамма гап шундаки, арчадаги лампочкалар батарея ёки электр тармоғидан ёнмайди. Уларнинг энергия манбаи шу ердаги аквариумда яшаётган учта денгиз илонидир.

ШЕЪР, КУЛГИ ВА ҚЎШИҚ КЕЧАСИ

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ Ўзбекистон шаҳар қурилишини лойиҳалаш илмий-текшириш институтида республика Ёзувчилар уюшмаси бадиий адабиётни тарғиб этиш идорасининг ташаббуси билан Ўзбекистон ССРнинг 65 йиллиги ва Улуғ Октябрь инқилобининг 72 йиллигига бағишланиб, шеър, кулги ва қўшиқ кечаси бўлиб ўтди.

Кечада ёзувчи Ориф Фармон ўзининг «Ширкатнинг биринчи куни» номли ҳажвиясини, ёш шоир Асрор Мўминов янги шеърларидан ўқиб берди. Бадиий сўз устаси Худоёр Тошпўлатов ижро этган интермедияларни, хонандалардан Насриддин Қурбонов, Эркин Солиҳов ва Тошпўлат Рихсиевларнинг қўшиқларини тўпланганлар катта қизиқиш билан қарши олдилар.

Р. ҚУДРАТОВ.

ОРКЕСТР САФАРИ

Т. ЖАЛИЛОВ номли ўзбек давлат халқ чолғу асбоблари оркестри Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Фаррух Содиқов раҳбарлигида Сирдарё вилоятида ўтган сафардан қайтди. Гулистон санъат билим юртида ўтказилган ижодий учрашув таассуротларга бой бўлди. Уни Гулистон шаҳар ижроия комитетининг котиби С. Давлатова очди. Билим юрти директори, моҳир созанда И. Норбўтаев бундай қизиқарли мулоқотларнинг аҳамияти катта эканлигини таъкидлади. Шундан сўнг оркестр санъаткорлари мусиқа шинавандаларига концерт программаларини тақдим этишди. Унда халқ қўшиқларидан тортиб классик ҳамда Ўзбекистон бастакорларининг асарлари янгради. Томошабинлар Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлардан Мирза Тоиров, Баҳром Мавлонов, Ольга Куценко, республика ижрочи-созандалар конкурсларининг қатнашчилари Тоҳир Собиров, Шукрулло Аҳмаджонов, ёш дирижёр Абдувоҳид Муборақов каби санъаткорлар маҳоратидан баҳраманд бўлишди.

Ш. ЗИЕЕВ.

Азиз АБДУРАЗЗОҚ

ҚИЙҚИМ ҲАНГОМАЛАР

Ижодкорларнинг бошидан кечган кичик-кичик ҳангомаларни қоғозга тушириб боряпман. Мана улардан баъзилари:

ҒОЗ ПАТИ ВА АБАДИЙ ҚАЛАМ

Шоир Василий Журавлёв ҳикояси:

«Қурилишга борган эдим. Ғишт тераётган бир ишчи қиздан сўрадим:

— Қадим замонларда иморатлар қўл кучи билан қурилган. Улар сифатли ва мустаҳкам бўлган. Ҳозир техника ривожланган асрда эса сифатсиз қуряпсизлар. Нега шундай?

Ишчи қиз қўлидаги ғиштни ерга қўйди-да, қоматини ғоз тутиб, қўлларини белига тираб, деди:

— Ўртоқ ёзувчи, сиздан аввал ўтганлар ғоз пати билан ажойиб китоблар ёзишган. Сизлар эса авторучкада ҳам сифатсиз ёзяпсизлар. Нега шундай?».

Бу воқеани эшитган бир озарбайжон шоири айтган экан:

— Тўғри, илгари ғоз пати билан абадий фикрлар битилган. Ҳозир абадий қалам билан ғоз фикрлари ҳам ёзиляпти.

КИМЁНИНГ КАСОФАТИ

Қовун бозоридан ўтиб кетаётган эдим. Кимёвий заҳар билан семиртирилган қовунларни тоғдек уйиб қўйган бир йигит маҳсулотини мақтаб, менга мурожаат қилди:

— Қовун олиб кетинг, амаки.

— Йўқ, укажон, мен ҳали яшамоқчиман, — дедим унга.

У лол бўлганича қолаверди.

ШОИРНИНГ АРБОБГА ЖАВОБИ

Уруш вақтида эл қатори моддий жиҳатдан қийналиб қолган Толиб Йўлдош Усмон Юсуповнинг ҳузурига кириб борибди. Аҳволини тушунтириб, озроқ пул ундирмоқчи бўлибди. Ундирибди ҳам (Усмон Юсупов ҳеч кимни ноумид қайтармаган экан).

— Турар жойимиз ҳам ночор, — дебди шоир. — Эр-хотин бировнинг уйида ижарада турамиз. Тузукроқ кўрпа-ёстиғимиз ҳам йўқ. Тор ҳужрада танчанинг четида ётамиз.

— Болалардан борми, нечта? — деб сўрабди Усмон ота.

— Мен сизга тушимни айтяпманми, ота? — дебди данғалчи шоир. — Танчанинг четида бола бўладими?

Бу гапдан Усмон ота роса ҳузур қилиб кулган экан.

ШУКУР ХОЛМИРЗАЕВНИНГ КАШФИЁТИ

— Мен бир нарсани кашф қилдим, — деди бир куни Шукур. — Ўзи оддий, жўн нарса: ҳамма миллат ҳам бир хилда кулар экан, бир хилда йиғлар экан. Йўлда келаётсам, етти-саккиз миллатга мансуб бир тўда қизлар кулишиб турган экан. Қарасам, ҳаммаси бир хилда куляпти. Шунинг учун уларнинг миллатини ажрата олмадим.

Модомики улар бир хилда кулар экан, бир хилда йиғлар экан, демак дили ҳам бир хилда бўлса керак. Хаёлимдан шу фикр кечди.

НАСИҲАТГЎЙНИНГ ТАЪРИФИ

Бир куни Сайёр Ғайратий домлага мендан шикоят қилган бўлибди:

— Азиз акам қариб қолганми дейман, нуқул менга насиҳат қилади.

— Азизами? — дебдилар домла, — у ўзининг отасидан икки ёш катта.

КАМТАРЛИК

Кимдир Ҳайдар Муҳаммаддан сўрабди:

— Фамилиянгиз Муҳаммадалиев-ку, нега қисқартирдингиз?

— Бу ҳам камтарлик-да, — дебди шоир.

— Нега камтарлик бўлар экан? Ахир Муҳаммад — пайғамбарнинг исми-ку.

— Шунинг ўзи камтарликда, — дебди шоир. — Мен-ку пайғамбар эканман. Баъзи шоирлар ўзини худо деб билади.

ҚАЙТА ҚУРИШ ДАВРИНИНГ СОВУНИ

...Оқ қанд, шакар, совун «қулоғимизга ўлчаб» беріляпти. Астағфурулло... Бунақада майдаю йирик ўғирлик авж олиб кетиши ҳеч гап эмас. Кулгилиги ва ачинарлилиги шундаки, мен сизга айтсам, ёзувчиларнинг ижод боғида ҳам майда ўғирлик содир бўлди: Шукур Холмирзаевнинг совуни йўқолди. Во ажаб!.. Бу даргоҳда ҳеч қачон ўғирлик содир бўлмаган эди-ку! Ким олган бўлиши мумкин?

— Ёнимдаги қўшни хонада бир одам турган эди, — деди Шукур гумонсираб. — Ўзини танимайман. Ёзувчига ўхшамайди. Исқирт одам эди.

— Исқирт бўлса, ювинавериб совунни ҳам кир қилиб юборгандир, — деди Усмон Қўчқор.

Мана шунақа, ҳалойиқ. Совунни ҳам кир қилиб юборадиган аҳволга тушиб қолдик. Айтинг-айтинг, битламайлик. Ана унда янги мақол тўқилади: «Кирнинг қадрига битлаганда етасан».

СПОРТ

КАТТА ФУТБОЛ СОВРИНЛАРИ

Футбол бўйича олий лига командалари навбатдаги 52-мамлакат чемпионатини якунладилар. Анъанага кўра футбол мавсуми якунлангач, газета-журналлар, спорт ва жамоатчилик ташкилотлари ўз совринларининг лауреатларини аниқлайдилар.

Марказий Армия Спорт Клуби мавсумда энг кўп тўп киритган командага Григорий Федотов совринини топширади. Бу йилги мавсумда мамлакат чемпиони Москванинг «Спартак» коллективи 30 ўйинда 49 бор рақиблар дарвозасини забт этиб, саккизинчи бор ана шу соврин соҳиби бўлди.

«Труд» газетасининг «Энг яхши бомбардирга» соврини ҳам ана шу команда ўйинчиси, 27 ёшли ҳужумчи Сергей Родионовга насиб этди. У 28 бор иштирок этган учрашувида 16 та тўп киритишга муяссар бўлди.

«Футбол-хоккей» ҳафталик газетасининг «Йирик ҳисоб» учун бериладиган совринида спартакчиларнинг олдига тушадигани бўлмади. Улар чемпионатнинг 6 учрашувида шундай муваффақиятга эришдилар.

СССР футбол федерациясининг икки состав билан яхши ўйин кўрсатганлиги учун таъсис этилган совринини спартакчилар олтинчи бор қўлга киритишди.

Украинанинг «Комсомольское знамя» газетасининг соврини меҳмонда энг яхши ўйин кўрсатган «Спартак» коллективига топширилади.

Киевда нашр этиладиган «Старт» журналининг «Энг яхши фарқ учун» совринини ҳам еттинчи бор спартакчиларга берилиши мақсадга мувофиқ деб топилди.

Украинанинг «Рабочая газета» газетаси томонидан таъсис этилган «Тараққиёт» соврини иккинчи бор Одессанинг «Черноморец» коллективига топширилади.

«Биринчи баландлик» соврини биринчи давра ўйинларида 24 очко тўплаган Москванинг «Спартак» коллективига берилади. Мазкур соврин «Социалистическая индустрия» газетаси томонидан таъсис этилган.

«Советская Россия» газетасининг «Ғалабага иродаси учун» соврини учинчи бор «Жальгирис» футболчиларига насиб этди. Ана шу команда «Спортивная Москва» ҳафталик газетасининг анъанага биноан мамлакат совриндорлари билан учрашувларда кўп очко тўплаганлиги учун бериладиган совринини ҳам қўлга киритди.

Ереваннинг «Арарат» футболчилари мамлакат чемпионати, СССР кубоги ҳамда футбол уюшмасининг соврини учун бўлган ўйинларда энг кам огоҳлантириш олганликлари сабабли ҳам «Человек и закон» журналининг «Ҳаққоний ўйини учун» совринини оладилар.

СССР Давлат спорт комитетининг «Дублерлар орасида кучлилиги» соврини Минскнинг «Динамо» коллективига топширилади. Улар 30 ўйинда 45 очко тўплаб «Спартак» ва «Днепр» коллективларидан 2 очко ўзиб кетишди.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»
В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
6, 7, 8 НОЯБРЬ СОАТ 16.00 ВА 19.00 ДА

«ЯНА БИР КУЛИШАЙЛИК!»

ҲАЖВИЯ ВА ҚЎШИҚ КЕЧАСИ
ҚАТНАШАДИЛАР:

«Тошкент-89» аскиячи ва қизиқчилар кўригининг совриндорлари:

Мирза ХОЛМЕТОВ, Обид АСОМОВ, Собит АСОМОВ, Ботир МУҲАМЕДХЎЖАЕВ, Тўхтамурод АЗИЗОВ;

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ
МАЛИКА АҲМЕДОВА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
ЗИЁДА МАДРАҲИМОВА,
ОДИЛ КАМОЛХЎЖАЕВ

Лирик хонандалар: Муҳриддин ХОЛИҚОВ ва Мавлуда ТУРДИЕВА.

Саҳналаштирувчи-режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг совриндори Абдурашид РАҲИМОВ.

Билетлар соат 14.00 дан бошлаб сотилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(«Ҳадра» майдони)

«СОВЕТ ЦИРКИ УСТАЛАРИ»

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ
ЯНГИ КАТТА
РАНГ-БАРАНГ ПРОГРАММА

Олдиндан билетлар сотиш кассаси очиқ.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Қишлоқ жойлардан келган томошабинларнинг буюртмалари навбатдан ташқари қабул қилинади.

КАССА ДАМ ОЛИШ КУНИСИЗ СОАТ 10 ДАН 20.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-36-84, 44-29-04.

Турист

ОЛМАЛИҚ ШАҲАР САЁҲАТЛАР ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЮРОСИ

ҚУЙИДАГИ АВИАМАРШРУТЛАР БЎЙЛАБ
САЁҲАТГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

ЗЕЛЕНОГРАДСК-МИНСК 16 декабрдан 26 декабргача. Баҳоси — 320 сўм.

НАРВА, 19 ноябрдан 24 ноябргача, Баҳоси — 268 сўм.

ЮРМАЛА, 19 ноябрдан 24 ноябргача. Баҳоси — 268 сўм.

СОЛИГОРСК (Минск), 20 ноябрдан 24 ноябргача; 17 декабрдан 24 декабргача. Баҳоси — 246 сўм (331 сўм).

ОЛМА-ОТА, 24 ноябрдан 27 ноябргача. Баҳоси — 110 сўм.

ГРОДНО, 28 ноябрдан 2 декабргача. Баҳоси — 252 сўм.

СОЧИ-ЛАЗАРЕВСКОЕ (меҳмонхона), 26 ноябрдан 16 декабргача. Баҳоси — 350 сўм.

МОСКВА, 6 ноябрдан 15 ноябргача. Баҳоси — 350 сўм.

МОСКВА-ЛЕНИНГРАД, 24 ноябрдан 3 декабргача. Баҳоси — 301 сўм.

НАРВА, 5 декабрдан 13 декабргача. Баҳоси — 313 сўм.

ЛЕНИНГРАД, 8 декабрдан 12 декабргача. Баҳоси — 251 сўм.

МОСКВА (Красногорск), 9 декабрдан 13 декабргача, 23 декабрдан 27 декабргача. Баҳоси — 209 сўм.

МОСКВА-ЛЕНИНГРАД, 15 декабрдан 22 декабргача. Баҳоси — 278 сўм.

ЗЕЛЕНОГРАДСК-КАУНАС, 18 декабрдан 29 декабргача. Баҳоси — 338 сўм.

Справкалар учун адрес: 702400, Тошкент области, Олмалиқ шаҳри, Молодежная кўчаси, 5-уй. Телефонлар: 8-261-42-382; 8-261-44-503;

Тошкент шаҳри телефони: 33-10-55.

Тошкент область, туризм ва экскурсиялар Советининг адреси: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 44-уй.

ДИҚҚАТ!

Аҳолига кўмир билан эркин савдо қилишни тартибга солиш мақсадида

«АНГРЕН» разрези харидорларга кўмир сотишнинг

ҚУЙИДАГИ ГРАФИГИНИ

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

ҳужжатлар сешанба, пайшанба, жума кунлари соат 9 дан 12.00 гача расмийлаштирилади;

кўмир сешанба, пайшанба, жума кунлари соат 9 дан 17.00 гача сотилади.

ҲАФТАНИНГ БОШҚА КУНЛАРИ КЎМИР ФАҚАТ РАЗРЕЗ ИШЧИЛАРИГАГИНА СОТИЛАДИ.

Бир харидорга сотиладиган кўмир нормаси — 3 тонна. Кўмирни харидор ўз автотранспортида ташиб олади.

Мурожаат учун адрес: 702500, Ангрен шаҳри, Тошкент области, «Ангрен» разрези.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. — 14757. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. Б. — 1716. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12